

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Educación Infantil

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G110V01101	Comunicación: Lingua española	1c	6
P02G110V01102	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil	1c	6
P02G110V01103	Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil	1c	6
P02G110V01104	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos	1c	6
P02G110V01105	Socioloxía: Socioloxía da educación	1c	6
P02G110V01201	Comunicación: Lingua galega	2c	6
P02G110V01202	Educación: Desenvolvemento motor	2c	6
P02G110V01203	Educación: Organización do centro escolar	2c	6
P02G110V01204	Educación: Teoría e institucións contemporáneas da educación	2c	6
P02G110V01205	Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Comunicación: Lingua española**

Materia	Comunicación: Lingua española			
Código	P02G110V01101			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Fernández Soneira, Ana María			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	A lexislación esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha extensa e profunda formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio da ferramenta básica e imprescindible en todo proceso de comunicación: a lingua española. Ademais do coñecemento dos principios básicos e científicos de disciplinas lingüísticas que se ocupan da lingua española, as destrezas, que os profesores deben perfeccionar nas clases, para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe: capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promóvela nos estudantes
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.
C27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
C42	Coñecer o currículo de lingua e lectoescritura desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C43	Favorecer as capacidades de fala e de escritura.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
C48	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.
C49	Recoñecer e valorar o uso adecuado da linguaxe verbal e non verbal.
C60	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula, así como dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D7	Resolución de problemas
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade

D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	A1 A2	B1 B6	C27 C42 C43 C44 C48 C49 C60	D1 D7 D17 D19
Coñecer, respectar e promover a diversidade lingüística e cultural de España e de Europa.	A1 A2 A4	B6	C42 C48	D12 D14 D19
Asumir a comunicación lingüística como ferramenta básica da regulación da conducta e motor da resolución pacífica dos conflitos na comunidades escolar		B6 B11	C21 C43 C44 C49 C60	D13 D14 D17 D20
Reflexionar sobre a linguaxe considerado como obxecto de estudo, mediante os conceptos da lingüística		B1 B6	C42	D3 D7 D9 D10 D12 D13
Leer comprensivamente textos específicos da materia e comentalos utilizando conceptos básicos da lingüística		B1 B6 B11	C42 C43 C44 C49 C60	D1 D2 D11 D13 D15
Coñecemento reflexivo e práctico dos distintos compoñentes do sistema da lingua española (fonolóxico, gramatical e léxico-semántico)		B1 B2 B6	C21 C42 C43 C44 C48 C49	D1 D2 D3 D7 D9 D13 D15 D17
Profundizar nas estruturas básicas da lingua española con atención especial ós aspectos expresivos e normativos relacionados co uso		B3 B5	C42 C43 C44 C49	D3 D7 D13 D14 D15 D16
Comunicar as ideas con rigor, empregando un vocabulario preciso e unha sintaxe correcta		B5 B11	C42 C43 C44 C48 C49 C60	D1 D2 D3 D7 D11 D13
Comunicar de maneira clara e correcta, en forma oral e escrita, nos diversos contextos vinculados á profesión docente		B5	C42 C43 C44 C49	D1 D13 D15
Posuir unha competencia lingüística e comunicativa, oral e escrita, na relación ao nivel C1 do Marco Europeo de Referencia para as Linguas		B5	C43 C44 C49	D3 D13 D15 D16

Contidos

Tema	
1. Introducción ás ciencias da linguaxe e á comunicación	1.1. Comunicación, linguaxe e significación. 1.2. A linguaxe como instrumento de comunicación e expresión. 1.3. As linguas como patrimonio inmaterial (PEA-UNESCO) 1.4. Mensaxes, sinais e supostos: procesos inferenciais e semióticos 1.5. O código na comunicación 1.6. Relevancia
2. Fonética e fonoloxía do español	2.1. Fonética e fonoloxía. As relacións entre os elementos do sistema. 2.2. Fonética. Ramas da Fonética. Fundamentos da Fonética Articulatoria e Acústica. Os sons do español. A transcripción. 2.3. Fonoloxía. Ámbito de estudo. A fonemática e a prosodia. O fonema e a súa determinación. Os fonemas do español. Neutralización, desfonoloxización e distribución defectiva. A transcripción. 2.4. Suprasegmentos. A sílaba. O acento. A entoación.
3. Morfoloxía e sintaxe	3.1. O ámbito da morfoloxía e da sintaxe. As unidades. Enunciado e oración. A noción de sintagma. 3.2. Descrición das unidades. 3.3. As categorías gramaticais. 3.4. Unidades sintácticas. 3.5. Funcións. A oración simple, composta e complexa.
4. Semántica e léxico	4.1. O signo lingüístico. Conmutantes de expresión e contido. 4.2. A lexicoloxía e a semántica. A lexicografía e os estudos de léxico. 4.3. Campos semánticos. Compoñentes do significado. Análise paradigmático e sintagmático. 4.4. Relacións léxicas. 4.5. Corrección e innovacións léxicas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	14	0	14
Traballo tutelado	3.5	37.5	41
Lección maxistral	30	40	70
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	16	20
Práctica de laboratorio	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas aplicando os contidos explicados e axudado polas directrices e supervisión do profesor. Por iso, adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Traballo tutelado	Planificación, elaboración e revisión de traballos 'prácticos' e 'persoais' relacionados cos contidos da materia
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Resolveranse as dúbidas no horario de titorías establecido ao efecto ou mediante cita concertada entre o profesor e o estudantado.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Resolución de problemas	Resolución de problemas e/ou exercicios: Participación na preparación, realización e revisión dos exercicios de aplicación/profundización, de resolución de problemas ou de prácticas de análises e comentario.	15	A1 A2 A4 B5 B6 B11	B1 B2 B3 C43 C44 C48	C21 C27 C42 C44 C49 C60	D1 D2 D7 D12 D13 D14 D16 D17 D19
Traballo tutelado	Participación na planificación, elaboración e revisión dos traballos 'prácticos' e 'persoais' relacionados cos contidos da materia	20	A1 A2 A4	B11 C43 C44	C21 D2 D7 D9 D12 D13 D14 D15 D17	D1 D2 D7 D9 D12 D13 D14 D15 D17
Lección maxistral	Sesión maxistral: Valorarase a participación habitual do estudante nas sesións expositivo-participativas.	10	A1 A4	B6 C42 C43 C44 C49 C60	C27 D2 D13 D17 D19	D1 D2 D13 D17 D19
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	35	A1 A2 A4	B1 B3 B6	C27 C42 C43 C44 C49 C60	D1 D2 D7 D12 D13 D15 D17
Práctica de laboratorio	Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas: Avaliación das competencias adquiridas na aplicación práctica dos coñecementos teóricos mediante o traballo autónomo	20	A1 A2 A4 B5 B6 B11	B1 B2 B3 C43 C44 C48	C21 C27 C42 C43 C44 C49 C60	D1 D2 D7 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D19

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA

Realizarase unha avaliación continua mediante o seguimento do alumno no traballo de aula, mediante a exposición de traballos e a realización de probas., que se describiron os anteriores apartados

Avaliarase a súa competencia lingüística, a aprendizaxe e adquisición de coñecementos e a contribución crítica de ideas e reflexións no desenvolvemento dos devanditos traballos.

Para ser avaliado con esta modalidade, o alumno deberá entregar todas as probas que estableza o profesorado, nas datas sinaladas. Se o alumno non entrega todos os traballos, non poderá acollerse á avaliación continua.

AVISO: a detección de plaxio en calquera das obras propostas suporá a perda do dereito á avaliación continua.

AVALIACIÓN GLOBAL

O alumnado que non siga a avaliación continua realizará unha proba final que terá un valor do 100% da nota final, que se realizará nas datas oficiais que estableza o centro.

Neste exame haberá unha parte teórica e outra práctica que inclúe tanto exercicios de corrección lingüística, similares aos realizados nas horas prácticas da materia, como a aplicación didáctica dos contidos traballados ao longo do curso.

Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia dende unha perspectiva aplicada e didáctica.

As datas dos exames pódense consultar na páxina web da Facultade de Ciencias da Educación e Deponerte no apartado "Organización académica" (<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exámenes>)

SEGUNDA CONVOCATORIA

Se non superan a materia, serán avaliados en segunda convocatoria durante o mes de xullo. Neste caso, a avaliación realizarase mediante un exame, que valerá o 100% da nota final.

As datas dos exames pódense consultar na páxina web do centro, no apartado Organización Académica:
<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exámenes>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Escandell Vidal, V., **La Comunicación: lengua cognición y sociedad**, Akal, 2014

Escandell Vidal, V. (ed.), **Claves del lenguaje humano**, Ramón Areces, 2014

Lozano Jaén, G., **Cómo enseñar y aprender sintaxis**, Cátedra, 2012

Real Academia Española, **Nueva gramática de la lengua española (3 vols.)**, Espasa, 2010/2011

Varela Ortega, S., **La formación de palabras**, Gredos, 2005

Clegg, H.; W. C. Fails, **Manual de fonética y fonología españolas**, Routledge, 2018

Bibliografía Complementaria

Escandell Vidal, V. (ed.), **El lenguaje humano**, Ramón Areces, 2009

Real Academia Española, **Ortografía de la lengua española**, Espasa, 2010

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica da lingua e a literatura infantil/P02G110V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil**

Materia	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil			
Código	P02G110V01102			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Blanco Pesqueira, Antonia			
Profesorado	Blanco Pesqueira, Antonia			
Correo-e	antoniablancop2011@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Benvidos á materia de deseño e desenvolvemento curricular en Educación Infantil que será impartida pola profesora Antonia Blanco.			

O obxectivo desta materia é achegarnos aos temas que están máis implicados no desenvolvemento das clases e os procedementos que imos precisar para o deseño das mesmas.

Os contidos versarán sobre o deseño curricular na Educación Infantil. Traballaremos sobre o concepto de curriculum en todos os seus niveis e concepcións.

A nivel práctico realizaranse proxectos de ensino a nivel de Centro e de aula. Para iso analizaremos as diversas metodoloxías didácticas que podemos empregar para a súa realización

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia

B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C3	Coñecer os fundamentos de atención temprana.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico
C6	Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.
C8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se susciten
C9	Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades.
C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
C11	Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C19	Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.
C20	Valorar a importancia da estabilidade e a regularidad na contorna escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso armónico e integral dos estudantes.
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.
C22	Atender as necesidades dos estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a melloría en educación infantil.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuais.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
C28	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C30	Participar na elaboración e seguimento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.
C31	Coñecer a lexislación que regula as escolas infantís e a súa organización.
C32	Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.
C33	Coñecer os fundamentos científicos, matemáticos e tecnolóxicos do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes .
C55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.
C59	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma.
C60	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula, así como dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
C61	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e, en particular, de ensino e aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.
C62	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro.
C63	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.
C64	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C65	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes de 0-3 anos e de 3-6 anos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D4	Coñecemento de lingua estranxeira

D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade
D22	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Analizar e comprender os diferentes momentos históricos da educación infantil	A3	B12	C1 C13 C26 C27 C28 C29	D1 D3 D5 D6 D8 D9 D10 D11 D12 D13
Conocer y analizar las diferentes teorías y modelos curriculares e cuestionar críticamente as diversas tendencias e propostas da administración educativa	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C1 C3 C4 C5 C6 C8 C9 C10 C11 C12 C13 C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C28 C29 C30 C31 C32 C33 C55 C59 C60 C61 C62 C63 C64 C65	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22

Seleccionar, desenvolver e avaliar un curriculum de Educación infantil por proxectos no que se demostre dominio dos elementos do curriculum e das competencias da educación infantil.	A1	B1	C1	D2
Preparar, seleccionar ou construír materiais didácticos para o devandito proxecto atendendo os principios teóricos básicos da globalización e as súa aplicación a etapa de educación infantil	A2	B2	C31	D6
	A3	B3	C32	D8
		B9	C33	D9
		B10	C55	D13
		B11	C59	D14
		B12	C60	
Coñecer o rol do profesor de educación infantil e reflexionar sobre o profesor ideal, o seu nivel competencial e de formación	A3	B9	C11	D2
		B12	C12	D3
			C13	D5
				D8
				D14
				D15

Contidos

Tema	
1.A educación infantil desde os seus inicios á actualizade	Historia da infantici e historia de perspectiva actual de educación infantil- As axendas pendentes
2.Teorías e modelos curriculares	Concepto de currículo Tipos de currículo Funcións do currículo O currículo oficial e os curricula institucionais Principais modelos de ensino e de currículo de aplicación na educación infantil Diseño curricular Deseño de proxectos curriculares
3.Niveis de concreción curricular	Primerio nivel de concreción Segundo nivel de concreción Terceiro nivel de concreción
4. O curriculum de Educación Infantil	Característica do curriculum de Educación Infantil
5. Componentes didácticos do proceso de Ensenanza-aprendizaxe en Educación Infantil	- Objetivos e Competencia - Selección e secuenciación de contidos - métodos, principios y estrategias didácticas - Tareas de enseñanza y organización de procesos de enseñanza aprendizaje - Construcción y análise de recursos e materiais didácticos - A evaluación do proceso de enseñanza-aprendizaxe
6.A programación na aula de educación infantil	Programación por competencias e proxectos
7.O profesor de Educación Infantil	Competencia e roles Formación continuada o longo de vida

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	26	46
Traballo tutelado	18	4	22
Seminario	7.5	7.5	15
Prácticum, Practicas externas e clínicas	0	15	15
Traballo tutelado	0	15	15
Obradoiro	5	15	20
Exame de preguntas obxectivas	1	7	8
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	8	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte dos profesores dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión dos profesores. Pode estar vinculado ao seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante e en ocasións poderán ser realizadas colaborativamente con alumnos e profesores doutras facultades e universidades.
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Obradoiros Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Se as circunstancias permíteno, desenvolverase algunha actividade externa á facultade en aulas de educación infantil onde se desenvolven prácticas innovación
Traballo tutelado	Estamos intentando organizar unha fórmula que permita unir esforzos e integrar contidos de diferentes materias de forma tal que eses traballos poidan adquirir un sentido máis profundo e interdisciplinar, diminuindo, á súa vez, a proliferación de traballos solicitados aos estudantes. O esquema de traballo para este cuatrimestre, susténtase sobre a idea de: 8 temas, 2 libros, unha película e 4 casos. Cada unha das actividades (libros, películas e casos) levará consigo a realización dun informe. A competencia xeral a traballar nesta materia é a expresión escrita, tarefa que estará presente durante todo o periodo de clases a través dun blog (cada día de clase dous estudantes subirán ao blog o traballado en clase). Dun caderno de clase no que, separadamente das notas ou apuntes que cada un desexe tomar, e incluírá un resumo de 6 liñas que cada estudante anotará ao finalizar cada sesión de clase. Pediranse, tamén, pequenas redaccións nas que haberá de expresarse a asunción dalgún rol vinculado á vida dos nenos pequenos ou ao traballo educativo con eles/as.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión dos profesores. Pode estar vinculado ao seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante e en ocasións poderán ser realizadas colaborativamente con alumnos e profesores doutras facultades e universidades.
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Obradoiros Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Se as circunstancias permíteno, desenvolverase algunha actividade externa á facultade en aulas de educación infantil onde se desenvolven prácticas innovación
Traballo tutelado	Estamos intentando organizar unha fórmula que permita unir esforzos e integrar contidos de diferentes materias de forma tal que eses traballos poidan adquirir un sentido máis profundo e interdisciplinar, diminuindo, á súa vez, a proliferación de traballos solicitados aos estudantes

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	Neste apartado tomaranse en consideración nas actividades de aula, as entradas o blog e os comentarios as entradas doutros compañeiros, os resúmenes e comentarios incluídos no caderno de clase. Resultado de aprendizaxe: coñecer e nalizar as diferentes teorías e modelos curriculares e cuestionar críticamente as diversas tendencias e propostas da administración educativa e doutras instancias	20	A1 B1 C1 D1 A2 B2 C3 D2 A3 B3 C4 D3 A4 B4 C5 D4 A5 B5 C6 D5 B6 C8 D6 B7 C9 D7 B8 C10 D8 B9 C11 D9 B10 C12 D10 B11 C13 D11 B12 C19 D12 C20 D13 C21 D14 C22 D15 C23 D16 C24 D17 C25 D18 C26 D19 C27 D20 C28 D21 C29 D22 C30 C31 C32 C33 C55 C59 C60 C61 C62 C63 C64 C65
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Tomaranse en consideración neste apartado as prácticas que se organicen nas aulas de educación infantil. tamén as aportacións voluntarias dos estudantes sempre que estas teñan que ver coa temática da materia: asistencia a congresos, participación en actividades con nenos, tec. deberán estas debidamente xustificadas. Resultado de aprendizaxe: coñecer os diferentes niveis de concreción curricular e ser capaz de reproducilos nun esquema multimedia	10	A1 B7 C24 D1 A3 C25 D2 A4 C26 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14
Traballo tutelado	Neste apartado tomaranse en consideración os traballos ou informes individuais ou en grupo que se vaian realizando o longo do curso baixo a supervisión dos profesores. Tamén a defensa pública se así fora solicitado. Resultado de aprendizaxe: Seleccionar, desenvolver e avaliar un curriculum de educación infantil por proxectos no que se demostre dominio dos elementos do curriculum e das competencias en educación Infantil. Preparar., seleccionar ou construír materiais didácticos para o devandito proxecto, atendendo aos principios teóricos básicos da Globalización e á súa aplicación as etapas da educación infantil.	10	A1 B7 C24 D1 A3 C25 D2 A4 C26 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14

Obradoiro	Resultado de aprendizaxe: deseñar, elaborar obras didácticas que impliquen a utilización de materiais: arcilla, papel, tics, etc.	10	A1 A2 A3 A4	B12	C1 C13 C26 C27 C28 C29	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D8 D9 D10 D13 D14 D15
Exame de preguntas obxectivas	Neste apartado tomaranse en consideración os resultados na proba tipo test e/ou reposta breve que se realizará o final do cuadrimestre. Resultado de aprendizaxe: analizar e comprender os diferentes momentos históricos da educación infantil	30	A3	B12	C1 C13 C26 C27 C28 C29	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D8 D9 D10 D13 D14 D15
Exame de preguntas de desenvolvemento	Neste apartado tomaranse en condición os resultados na proba tipo tema ou de resposta longa que se fará o final de cuadrimestre. Resultado de aprendizaxe: coñecer a evolución do rol do profesor de educación infantil e reflexionar sobre o profesor ideal, o seu nivel competencial e de formación	20	A3	B9 B12	C11 C12 C13 C21	D2 D3 D5 D8 D13 D14 D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN EN 1ª CONVOCATORIA:

Modalidade de avaliación continua Para pasar satisfactoriamente a materia recoméndase asistir a clase. A puntuación final será a suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, debe de obterse a puntuación mínima de 5 para aprobar a materia. Asimismo é requisito ter aprobada a proba ou exame (2,5 sobre 5) para poder sumar as puntuacións do resto das probas e actividades obxecto de avaliación.

Modalidade de avaliación global Aquel alumnado que por circunstancias xustificadas non poida asistir regularmente as clases deberá comunicarllo ó profesorado durante o primeiro mes de clase. A avaliación a adoptar con este será realización dunha proba teórica dos contidos da materia (70%) e dun caso práctico (30%). É probable que se programe algunha actividade de coordinación con outras materias, de xeito tal que a súa avaliación será realizada polos profesores correspondentes. De ser así, comunicarse ao alumnado o primeiro mes de clase.

AVALIACIÓN EN 2ª CONVOCATORIA: O estudantado que non supere as competencias na convocatoria de xaneiro (primer cuadrimestre) terá que facer a avaliación global no mes de xullo.

As competencias non adquiridas na convocatoria de xaneiro (1 período) poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo. Neste caso, matérase a notas das probas/actividades superadas ata esta segunda convocatoria para o estudantado que se acolleu na 1ª convocatoria a modalidade de avaliación continua.

Este documento é unha declaración de intencións sobre o traballo do alumnado na materia, polo que a información aquí contida ten carácter orientativo e pode sufrir lixeiras modificacións derivadas do consenso co grupo clase ou circunstancias. O enlace onde se poden consultar as datas dos exames é: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Medina Revilla, Antonio y Garrido, Dominguez, Concepción, **Didáctica general formación básica para los profesionales de la educación**, Universitas, 2015

Escudero M. J.M, **Diseño, desarrollo e innovacións del Currículum**, Síntesis, 2007

Gimeno, J., **Diseñar y Enseñar: Teoría y técnica de la programación y del proyecto docente.**, Narcea, 2012

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil/P02G110V01103

Educación: Organización do centro escolar/P02G110V01203

Educación: Teoría e institucións contemporáneas da educación/P02G110V01204
Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/P02G110V01205
Educación: Titoría e orientación coa familia/P02G110V01303
Ética e deontoloxía profesional/P02G110V01902

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil				
Materia	Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil			
Código	P02G110V01103			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia cumpre un papel fundamental derivado do seu carácter instrumental e formativo: - Ten un carácter instrumental porque se traballan as competencias necesarias para o manexo das tecnoloxías como ferramentas para a procura, tratamento, organización e representación da información. Neste sentido, serve de apoio a outras materias do plan de estudos. - Ten un carácter formativo porque ofrece unha nova visión de como ensinar e como aprender na escola (etapa 0-6) dentro da sociedade da información e o coñecemento. Nesta materia terás a oportunidade de coñecer, analizar e valorar cal é o novo papel do profes@r, de l@s alumn@s e dos elementos que configuran o acto didáctico, cal é a nova maneira de ensinar e aprender en educación infantil coa tecnoloxía. Así coñecerás, entre outras cousas, a usar novos recursos didácticos con base tecnolóxica, como deseñar e elaborar materiais didácticos empregando a tecnoloxía, que estratexias de traballo empregar coas novas tecnoloxías na escola ... Por último, como maestr@ será necesario que sexas capaz de axudar aos nenos e nenas de 0-6 anos a desenvolverse neste novo ámbito tecnolóxico pero cunha visión crítica e reflexiva, que lle permita descubrir nas tecnoloxías unha ferramenta non só para o seu lecer e tempo libre, senón tamén para a súa formación como parte dunha cidadanía libre e responsable.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia

B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C14	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuais.
C28	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C33	Coñecer os fundamentos científicos, matemáticos e tecnolóxicos do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes .
C41	Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da información e a comunicación.
C50	Coñecer e utilizar adecuadamente recursos para a animación á lectura e á escritura.
C57	Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.
C61	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e, en particular, de ensino e aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Analizar o contexto da actual sociedade da información e reflexionar sobre a nova contorna social e educativa que xeran as Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TIC), dando lugar á necesidade de adquirir novas competencias persoais e profesionais.	A1	B1	C13	D1
	A2	B2	C14	D2
	A3	B3	C28	D3
	A4	B4	C29	D4
	A5	B5	C33	D5
		B6		D6
		B8		D7
		B9		D8
		B10		D9
		B11		D12
		B12		D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D21

Familiarizarse cos marcos lexislativos que regulan a contorna dixital e coñecer a lexislación aplicable ao uso das novas tecnoloxías da información e a comunicación na educación infantil.	A5	B1	C25	D1
		B2	C29	D2
		B3	C33	D3
		B7		D4
		B9		D5
		B12		D6
				D7
				D8
				D9
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D21
Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.	A3	B11	C25	D1
	A5		C41	D2
			C50	D3
			C57	D4
			C61	D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D21
Adquirir conceptos teóricos e habilidades prácticas para o emprego de habilidades que faculten ao alumno no manexo e aplicación dos novos medios tecnolóxicos e dixitais na súa formación continuada e o exercicio profesional.	A2	B3	C10	D1
	A4	B7	C29	D2
		B9	C41	D3
		B10	C57	D4
		B11	C61	D5
		B12		D6
				D7
				D8
				D9
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D21
Ser capaz de buscar, seleccionar e avaliar ou deseñar e construír materiais didácticos en soporte tecnolóxico adaptados ás características do alumnado e dos contidos de aprendizaxe, así como de realizar unha proposta didáctica de integración curricular en contextos específicos.	A3	B1	C25	D1
	A4	B2	C28	D2
	A5	B3	C29	D3
		B7	C41	D4
		B9		D5
		B10		D6
		B11		D7
				D8
				D9
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D21

Identificar puntos fortes e débiles nos materiais dixitais avaliando e determinando as súas posibilidades de integración nos procesos de ensino-aprendizaxe.

D1
D2
D3
D4
D5
D6
D7
D8
D9
D12
D13
D14
D15
D16
D17
D21

Integrar os novos medios de comunicación nos procesos de ensino-aprendizaxe.

A5	B3	C41	D1
	B7	C50	D2
	B9	C57	D3
	B10	C61	D4
	B11		D5
	B12		D6
			D7
			D8
			D9
			D12
			D13
			D14
			D15
			D16
			D17
			D21

Afrontar a produción e adaptación de materiais e recursos tecnolóxicos de forma creativa e innovadoras axustándose ás necesidades de contornas específicas.

A4	B11	C28	D1
A5		C41	D2
		C50	D3
		C57	D4
		C61	D5
			D6
			D7
			D8
			D9
			D12
			D13
			D14
			D15
			D16
			D17
			D21

Desenvolver as capacidades de colaboración, participación activa e traballo en equipo como instrumentos básicos da formación como docentes e tomar conciencia de que o ensino é un labor de equipo.

A2	B4	C29	D1
A5	B5		D2
			D3
			D4
			D5
			D6
			D7
			D8
			D9
			D12
			D13
			D14
			D15
			D16
			D17
			D21

Traballar autónomamente, cun posicionamento académico e unha actitude investigadora ante os procesos educativos en xeral e a educación virtual ou e-learning, en particular.

A5

D1
D2
D3
D4
D5
D6
D7
D8
D9
D12
D13
D14
D15
D16
D17
D21

Contidos

Tema

PARTE TEÓRICA

3 temas

Tema 1: Recursos, novas tecnoloxías e tecnoloxías da información e a comunicación da educación.

- 1.0. As TIC na sociedade da información
- 1.1. A alfabetización tecnolóxica e competencia dixital
- 1.2. Impacto social e educativo da cultura audiovisual e dixital
- 1.3. Papel das escolas na sociedade da información
- 1.4. A integración das TIC en contextos educativos
  - Factores que inflúen na integración
  - Perspectivas e modelos curriculares de integración do TIC
  - Proxectos europeos, a implementación nacional e galega do TIC nas escolas

Tema 2: O emprego das ferramentas principais de Internet.

- 2.0 Recursos web para a educación
- 2.1. Ferramentas de comunicación na educación
- 2.2. Aplicacións educativas da Web 2.0
- 2.3. Metodoloxías traballan con Internet na aula: Webquest, cazas tesouro
- ...
- 2.4. Novas posibilidades e desafíos educativos na rede:
  - Seguridade dos nenos en Internet
  - Contornas virtuais de ensino-aprendizaxe
  - Traballar en colaboración con TIC
  - Realidade Aumentada

Tema 3: Aplicación didáctica organizacional, administrativo e de lecer novas tecnoloxías na educación.

- 3.1. Linguaxe audiovisual e os medios de comunicación de masas:
  - Lectura de imaxes. Unha imaxe dixital.
  - Unha televisión e a publicidade na aula.
  - Outros medios de comunicación de masas na aula
- 3.2. Uso educativo de vídeo e o cinema:
  - Funcións do vídeo no ensino
  - Metodoloxía, uso e explotación dos vídeos educativos
  - Integración de cinema na educación
- 3.3. Inclusión educación con apoio do TIC:
  - As tecnoloxías de apoio á diversidade: tipos e funcións.
  - Criterios para a inclusión no plan de estudos.
  - Vantaxes e criterios para o uso das TIC na inclusión dos estudantes.
- 3.4. Novos recursos TIC para os procesos de ensino e aprendizaxe:
  - Faga libro de texto para os libros dixitais
  - Metodoloxía de traballo con encerado dixital interactivo (PDI) na aula
  - Espazos TIC: aula, aula de informática ou de aprendizaxe ubicua
  - Videoxogos e gamificación no ensino.
- 3.5. A avaliación e titoría a través das TIC:
  - A rúbrica para a avaliación e seguimento da aprendizaxe
  - A acción tutorial mediada por TIC
- 3.6. M-learning (aprendizaxe móbil) e o movemento BYOD (Bring Your Own Device) nas escolas.
- 3.7. Recursos multimedia para a educación:
  - Concepto, clasificación e características de multimedia educativos
  - Funcións e directrices para o uso dos cursos educativos multimedia
  - Selección e avaliación dos multimedia educativos
  - Deseño e elaboración de materiais didácticos multimedia
- 3.8. Robótica e impresoras 3D en Educación Infantil

PARTE PRÁCTICA:

Actividades aplicación dos coñecementos a situacións concretas e adquisición das competencias básicas e de procedemento relacionadas materia. Desenvolvido por TIC de forma autónoma no espazo especial con equipo especializado. As prácticas, que especificado na primeira semana de clase en termos de coñecementos previos e a dispoñibilidade de recursos, serán proxectos a traballar de forma individual ou en pequenos grupos e xirarán en col dos temas abordados na teoría, e ao redor dos seguintes eixos:

1. Ferramentas para o traballo colaborativo na rede.
  2. Análise e selección de materiais e recursos educativos en formato Dixital
  3. Planificación e deseño de materiais e recursos educativos en formato Dixital
  4. Ferramentas para a titoría, xestión e organización do centro e na aula.
  5. Revista escolar
  6. A televisión e radio escolar.
  7. Os dispositivos móbiles na aula (tabletas, smartphones, iPod ...) e BYOD
  8. Protección de datos e seguridade dos nenos en Internet
  9. Realidade Aumentada
  10. Libros electrónicos
  11. Stop-motion
  12. Mapas de son xeorreferenciada
  13. Robótica no xardín de infantes
  14. Calquera outras cuestións afíns, e previamente negociado con profesor
- O produto final será un e-portfolio a desenvolverse ao longo do prazo e que debe conter, entre outros, a colección ou compilación en formato dixital para cada unha das tarefas e reflexións cada estudante será ensamblado, mantemento e coidado.
- O resultado final da práctica será defendido oralmente ao final de semestre.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	1	5	6
Flipped Learning	2	10	12
Prácticas con apoio das TIC	30	45	75
Lección maxistral	16.5	16.5	33
Exame de preguntas obxectivas	1	7	8
Cartafol/dossier	2	14	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O alumnado desenvolve exercicios ou proxectos vinculados a cada un dos temas.
Flipped Learning	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Van encamiñadas a guiar todo o proceso de aprendizaxe proporcionando documentación, resolvendo dúbidas, orientando traballos, corrixindo propostas, etc.
Prácticas con apoio das TIC	Actividades de aplicación de coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo, que se realizan en aulas de informática.
Lección maxistral	Exposicións sobre contidos da materia, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou práctica a desenvolver individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Flipped Learning	Orientación en pequenos grupos durante a resolución das tarefas sobre os proxectos de prácticas, ben sexa presencialmente e/ou empregando os medios telemáticos como correo electrónico, vídeoconferencia, anuncios de Moovi, aulas virtuais de campus remoto, despacho virtual...
Traballo tutelado	Orientación en pequenos grupos durante a resolución das tarefas sobre o contido abordado, ben sexa presencialmente e/ou empregando os medios telemáticos como correo electrónico, vídeoconferencia, anuncios de Moovi, aulas virtuais de campus remoto, despacho virtual...

Prácticas con apoio das TIC	Orientación e apoio individualizado do manexo das ferramentas TIC utilizadas para o desenvolvemento do proxecto de prácticas, ben sexa presencialmente e/ou empregando os medios telemáticos como correo electrónico, vídeoconferencia, anuncios de Moovi, aulas virtuais de campus remoto, despacho virtual...

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo tutelado	Realización de actividades derivadas dos contidos de tipo teórico	10	A1	B1	C10	D1
			A2	B2	C13	D2
			A3	B3	C14	D3
			A4	B4	C25	D4
			A5	B5	C28	D5
				B6	C29	D6
				B7	C33	D7
				B8	C41	D8
				B9	C50	D9
				B10	C57	D12
				B11	C61	D13
				B12		D14
						D15
Prácticas con apoio das TIC	Deseño e produción das actividades prácticas de laboratorio.	30				D16
						D17
						D21
			A1	B1	C10	D1
			A2	B2	C13	D2
			A3	B3	C14	D3
			A4	B4	C25	D4
			A5	B5	C28	D5
				B6	C29	D6
				B7	C33	D7
				B8	C41	D8
				B9	C50	D9
				B10	C57	D12
Exame de preguntas obxectivas	Proba sobre os contidos da materia.	30				D13
						D14
						D15
						D16
						D17
						D21
			A1	B1	C10	D1
			A2	B2	C13	D2
			A3	B3	C14	D3
			A4	B4	C25	D4
			A5	B5	C28	D5
				B6	C29	D6
				B7	C33	D7
				B8	C41	D8
				B9	C50	D9
				B10	C57	D12
				B11	C61	D13
				B12		D14
						D15
						D16
						D17
						D21

Cartafol/dossier	Resultados das actividades prácticas de laboratorio en formato vlogging.	30	A1	B1	C10	D1
			A2	B2	C13	D2
			A3	B3	C14	D3
			A4	B4	C25	D4
			A5	B5	C28	D5
				B6	C29	D6
				B7	C33	D7
				B8	C41	D8
				B9	C50	D9
				B10	C57	D12
				B11	C61	D13
				B12		D14
						D15
						D16
						D17
						D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación continua: é dirixida ao alumnado que elixe asistir con regularidade a clases (como mínimo un 80%). Este alumnado deberá cumprir as seguintes condicións:

- Obter unha puntuación mínima de 3 puntos nas 'prácticas' (dos 6 puntos asignados a esta parte da materia), en concreto nas probas Prácticas con apoio das TIC e Cartafol/dossier.
- Obter unha puntuación mínima de 2 puntos na 'teoría' (dos 4 puntos asignados a esta parte da materia), en concreto nas probas Traballo Tutelado e Exame de preguntas obxectivas.
- Será condición indispensable para superar a materia aprobar de maneira independente os contidos prácticos e os contidos teóricos da materia.

Avaliación global: é dirixida ao alumnado que elixe asistir ou non asistir con regularidade a clases (como mínimo un 80%). Este alumnado deberá realizar unha única proba: un exame que comprenderá 4 partes na que haberá un suposto práctico, unha práctica TIC, preguntas de resposta longa e preguntas obxectivas tipo test. Será condición indispensable para superar a materia que se obteña polo menos un 5.

As competencias non adquiridas serán avaliadas en 2ª convocatoria e, de non aprobarse entón, non se gardarán as notas para a seguinte convocatoria.

Pódense consultar as datas de exames na páxina web da facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Raposo-Rivas, M.; Cebrián de la Serna, M. (Coord.), **Tecnoloxías para la formación de educadores en la sociedad del conocimiento**, 1, Pirámide, 2020

Gallego, M.J.; Raposo, M. (coord.), **Formación para la educación con tecnoloxías.**, 1, Pirámide, 2016

Cebrian De la Serna, M.; Gallego Arrufat, M.J, **Procesos educativos con TIC en la sociedad del conocimient**, 1, Pirámide, 2011

Bibliografía Complementaria

Raposo Rivas, M., **Novas tecnoloxias aplicadas a educacion: aspectos tecnicos e didacticos**, 1, Servizo de Publicacións da Universidade de Vigo., 2002

Raposo Rivas, M. y Martínez Figueira, M.E. (coord.), **As TIC e as súas aplicacións na aula: misión posible.**, 1, Toxosoutos, 2012

Martínez Figueira, M.E. (coord.), **TIC para a inclusión de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.**, 1, Servizo de Publicacións da Universidade de Vigo., 2013

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Escola inclusiva e atención á diversidade/P02G110V01302

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/P02G110V01102

Educación: Organización do centro escolar/P02G110V01203

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/P02G110V01104

Educación: Tutoría e orientación coa familia/P02G110V01303

Outros comentarios

- 1) Actitude favorable e receptiva para a experimentación e exploración das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías no campo educativo.
  - 2) Asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para avaliación, por parte dos docentes, do grao de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedimentais.
  - 3) Que o alumnado non asistente o comunique durante o primeiro mes de clase para determinar as alternativas metodolóxicas e de avaliación que se van seguir.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos				
Materia	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos			
Código	P02G110V01104			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Domínguez Domínguez, Rubén			
Profesorado	Domínguez Domínguez, Rubén			
Correo-e	rubdominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Psicoloxía do desenvolvemento de 0 a 6 anos busca contribuír á formación do alumnado do Grao en Educación Infantil, achegando os coñecementos fundamentais para comprender a esencia das nenas e nenos entre 0 e 6 anos. Establecendo os indicadores e o coñecemento esencial para entender o seu desenvolvemento tanto físico, como cognitivo e socio emocional, co fin de poder contribuír no traballo formativo que o alumno e alumna deste Grao deberá desenvolver no seu traballo como profesional do ensino nas idades dos 0 a 6 anos.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer conceptos introductorios da Psicoloxía Evolutiva.	D1
Coñecer o desenvolvemento da Psicoloxía Evolutiva da infancia nos períodos 0-6 anos e recoñecer as características da personalidade da infancia e cómo se ve influída pola herdanza e o medio.	D2
Recoñece-la identidade da etapa e as súas características cognitivas, comunicativas, sociais e afectivas.	D3
Saber promove-la adquisición de hábitos en torno á observación.	D7
	D8
	D9
	D11
	D12
	D13

Contidos

Tema	
Paradigmas e teorías do desenvolvemento humano.	Desenvolvemento psicolóxico. Controversias conceptuais. Modelos e teorías explicativas do desenvolvemento.
Contextos e factores do desenvolvemento na idade infantil	Contextos humanos de desenvolvemento. A interacción como contexto de desenvolvemento. Desenvolvemento, aprendizaxe, cultura e educación. Ámbitos de socialización: Socialización a través da familia. Socialización.
Desenvolvemento físico e psicomotriz dos 0 aos 6 anos	Desenvolvemento físico e habilidades motrices. Desenvolvemento dos sistemas de acción. Desenvolvemento da grafomotricidade: debuxo.
Desenvolvemento comunicativo e da linguaxe entre os 0 e os 6 anos.	Comunicación, linguaxe e pensamento. Adquisición da linguaxe e a comunicación.
Desenvolvemento Cognitivo e intelectual dos 0 aos 6 anos.	A percepción. A cognición. Procesos cognitivos.

Desenvolvemento da personalidade e afectivo-emocional entre os 0 e os 6 anos.	Desenvolvemento afectivo. Construción da identidade. Autoconcepto e autoestima.
Desenvolvemento social: interaccións e relacións sociais dos 0 aos 6 anos.	Coñecemento social das relacións interpersoais e dos sistemas sociais. Contexto e desenvolvemento de normas e valores. Interaccións sociais e relacións co grupo de iguais.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Debate	10	10	20
Resolución de problemas	2.5	11.5	14
Lección maxistral	15	30	45
Actividades introdutorias	6	2	8
Traballo tutelado	10	40	50
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Observación sistemática	4	0	4
Autoavaliación	4	4	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Debate	Actividades na que dous ou máis grupos defenden posturas contrarias sobre un tema determinado, que sera valorado polo resto de compañeiros
Resolución de problemas	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto co alumnado, así como a presentar a materia
Traballo tutelado	Exposición oral por parte do alumnado dun tema concreto ou dun traballo (previa presentación escrita)

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Debate	Actividades na que dous ou máis grupos defenden posturas contrarias sobre un tema determinado
Traballo tutelado	Exposición oral por parte do alumnado dun tema concreto ou dun traballo (previa presentación escrita)
Resolución de problemas	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto co alumnado, así como a presentar a materia
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	As e os alumnos poderán consultar cualquier dubida co docente nos horarios de titorías

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Debate	O alumnado discute e aporta sobre un tema, previamente preparado mediante lectura	10	D1 D2 D3 D7 D8 D9 D11 D12 D13

Resolución de problemas	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia.	20	D1 D2 D3 D7 D8 D9 D11 D12 D13
Lección maxistral	Participación activa nas clases e asistencia as mesmas	10	D1 D2 D3 D7 D8 D9 D11 D12 D13
Traballo tutelado	Realización dun traballo en grupo referido á materia cun compoñente básico de aplicación práctica. Exposición pública do mesmo. Valórase a presentación do traballo, tanto escrita como oral: o aspecto práctico do mesmo e o carácter científico do deseño.	30	D1 D2 D3 D7 D8 D9 D11 D12 D13
Exame de preguntas obxectivas	Proba tipo test sobre os contidos da materia. Exposición dos contidos da materia mediante probas orais ou escritas.	30	D1 D2 D3 D7 D8 D9 D11 D12 D13

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación continua

Para aprobar a materia na convocatoria de xuño , o alumnado terá que superar a parte teórica e a parte práctica atendendo á avaliación tal como se indica para a convocatoria de maio.

Para superar a materia será necesario que as e os estudantes obteñan en cada proba ou actividade obxecto de avaliación como mínimo o 50% de a cualificación de cada apartado.

Avaliación global

As persoas non asistentes a clase deberán realizar a parte práctica de forma individual e os resumos e mapas conceptuais de capítulos correspondentes a a materia do libro da bibliografía de BERGER ou PAPALIA a entregar antes de o exame escrito. A puntuación é a mesma que as persoas asistentes.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Berger,, **Psicología del desarrollo. Infancia y Adolescencia**, 2016,

Papalia, D., **Desarrollo humano**, 14 edición, McGraw-Hill Interamericana de España S.L, 2021

Bibliografía Complementaria

Bartres, D, **Bases genéticas de la conducta**, 2008,

López,F; Exebarria, I. et al., **Desarrollo social y afectivo**, 2003,

Cantón Duerte,J et al., **Desarrollo socioafectivo y de la personalidad**, 2011,

Gardner, O., Feldman et al., **Proyecto Spectrum T. I-II-III-IV**,

Recomendacións

Outros comentarios

- A asistencia á primeira sesión de clase para poder coñecer os obxectivos da materia, a planificación xeral e as opcións de avaliación da mesma.
  - A asistencia continuada ás sesións de clases e ás tutorías para poder seguir o desenvolvemento da materia por parte dos estudantes.
  - O uso continuado da plataforma virtual na que se recollen actividades, orientacións e criterios de avaliación para o correcto desenvolvemento da materia.
  - Se terán en conta situacións persoais de non asistencia. Deberán comunicarse no principio do curso os efectos oportunos.
  - Se usará como libro referente o de PAPALIA citado na bibliografía
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Socioloxía: Socioloxía da educación				
Materia	Socioloxía: Socioloxía da educación			
Código	P02G110V01105			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Pérez Freire, Silvia Traba Díaz, Amada			
Profesorado	Pérez Freire, Silvia Traba Díaz, Amada			
Correo-e	amadat@uvigo.es silviapf@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	Materia básica na formación inicial do profesorado de Educación Infantil, imprescindible para que as e os futuros docentes comprendan a complexidade dos procesos e relacións educativas. A reflexión que se fai nesta materia debería contribuír a unha praxe docente racional e consciente. Os contidos céntranse fundamentalmente no proceso de socialización e nas súas axencias e ámbitos principais, e, nomeadamente, na escolarización nas sociedades modernas; mais tamén se dá a debida importancia aos aspectos xerais da disciplina sociolóxica. O programa pretende achegar as dimensións estruturais e ideolóxicas que preceden, condicionan e entrelazan os procesos educativos. Preténdese: - Abordar os aspectos sociais -non pedagóxicos nin didácticos- implicados na educación. - Contextualizar os procesos educativos no seu medio social e histórico, nomeadamente na actualidade, reflexionando sobre os profundos cambios sociais actuais. - Adquirir coñecementos básicos de Socioloxía e poder usar as súas achegas teóricas como ferramentas de análise e comprensión da realidade social e educativa. - Incorporar coñecementos de disciplinas afíns. - Desenvolver capacidades de comprensión e análise do medio social e a capacidade de aplicación para avaliar e prever o impacto, máis alá da aula e da práctica profesional diaria, na integración da comunidade, na resolución de conflitos e na innovación educativa.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos

C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no periodo 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
C11	Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C14	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuais.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
C28	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C30	Participar na elaboración e seguimento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.
C31	Coñecer a lexislación que regula as escolas infantís e a súa organización.
C36	Coñecer a metodoloxía científica e promover o pensamento científico e a experimentación.
C37	Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia.
C43	Favorecer as capacidades de fala e de escritura.
C48	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.
C62	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro.
C63	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.
C64	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C66	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social.
C67	Estas competencias, xunto coas propias do resto de materias, quedarán reflectidas no Traballo fin de Grado que compendia a formación adquirida ao longo de todos os ensinos descritos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

a. Poder usar as achegas teóricas da socioloxía como unha ferramenta de análise e comprensión da realidade.	A1	B5	C1	D1
	A2	B7	C4	D2
	A3	B9	C10	D3
b. Analizar a educación (infantil) como un feito social, as funcións do sistema educativo, a súas transformacións e conflitos.	A4	B10	C11	D5
	A5	B11	C12	D6
		B12	C13	D7
c. Coñecer a evolución da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar para poder interactuar coas familias.			C14	D8
			C23	D9
			C24	D10
d. Comprender as demandas institucionais da educación (infantil) no contexto actual (familia, relacións de xénero e interxeracionais, multiculturalidade e interculturalidade, discriminación e inclusión social, desenvolvemento sostible, impacto das linguaxes visuais).			C25	D11
			C26	D12
			C27	D13
			C28	D14
e. Analizar o impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das tecnoloxías, os cambios nas relacións de xénero e interxeracionais, a multiculturalidade e a interculturalidade, a discriminación e inclusión social e o desenvolvemento sostible.			C29	D15
			C30	D16
			C31	D17
			C36	D18
f. Poder levar a cabo e avaliar as accións dentro e fóra dos centro educativos destinadas á formación cidadá.			C37	D19
			C43	D20
			C48	D21
g. Descubrir os aspectos sociais non pedagóxicos implicados nos procesos educativos (conxuntura económica, evolución do mercado de traballo, transformacións sociais...).			C62	
			C63	
			C64	
h. Adquirir destrezas para recabar información e analizala sobre os puntos anteriores a través do traballo autónomo e en equipo.			C66	
			C67	
i. Comprensión de textos complexos, resumir e articular información complexa ou de fontes diferentes.				
j. Competencias para tarefas colaboradoras: capacidade de escoitar e comprender os demais, capacidade para facerse entender (oral, escrita), adaptación e calendarios de traballo e a cumprimentación das tarefas e os tempos, adaptar e reorganizar o traballo, asumir a responsabilidade propia e do grupo.				

Contidos

Tema

TEMA 1.- A perspectiva sociolóxica: perspectivas teóricas e conceptos básicos. Apéndice metodolóxico	A perspectiva teórica da Socioloxía - Perspectiva sociolóxica, perspectiva global e perspectiva sociolóxica na vida cotiá. A Socioloxía como ciencia: orixes e desenvolvemento. - Teoría sociolóxica: principais paradigmas e novas perspectivas, nomeadamente perspectiva de xénero e feminista. O debate entre estrutura e acción Conceptos básicos: - Que entendemos por sociedade, evolución e tipos de sociedade - Individuo e sociedade, achegas da socioloxía clásica: Marx, Weber e Durkheim (conflito, racionalización, función, anomia) - Cultura: conceptualización, diversidade cultural, subcultura e contracultura; multiculturalidade e interculturalidade. Símbolos, valores, normas, desviación e control social - Estrutura social e interacción (status e rol) - Estratificación social: clase, xénero e etnia - Grupos e organizacións Apéndice metodolóxico básico para a realización do proxecto de investigación: Metodoloxía, nocións básicas para o traballo de investigación: a definición do problema, as achegas teóricas, a formulación da hipótese, a escollo do deseño (distinción métodos e ferramentas básicas), recollida e compilación dos datos, interpretación dos resultados, elaboración de informe.

TEMA 2.- Socioloxía da familia e da infancia.
Socialización, perspectiva teórica e axentes principais

Que é a socialización? Concepto, proceso, teorías e axentes principais.

Análise sociolóxica da familia

- Que son as familias? Definición, natureza e evolución histórica
- Principais perspectivas teóricas: funcións, desigualdade, patriarcado e análise micro.
- A transformación da institución familiar na actualidade, diversidade de modelos fronte ao modelo tradicional.
- A cara escura das familias, a violencia intrafamiliar e a violencia de xénero

Análise sociolóxica da infancia

- A construción social da infancia, as perspectivas teóricas sobre a infancia, a infancia maltratada e excluída, a infancia postmoderna
- A socialización na infancia no marco da familia e da escola. Os modelos de socialización familiar, a relación familia-escola. A socialización no xénero como exemplo de socialización diferencial e de transformación

---

TEMA 3.- Contexto social, cambios sociodemográficos e acceso ao mercado de traballo. Políticas educativas

O contexto social actual, cambio e transformación acelerada. Sociedade transformacional e líquida

- Cambios sociodemográficos: natalidade, esperanza de vida, acceso ao mercado de traballo, ... e como afectan estes cambios na estrutura social e na construción social das categorías de idade, do xénero, así como no consumo, nas migracións, ...)
- Relación entre sistema social e sistema educativo, xenealoxía do sistema escolar -Características comúns e xerais dos sistemas educativos (xeneralidade, obrigatoriedade, ramificación, burocratización)
- A eficacia da socialización escolar e o acceso ao mercado de traballo. Políticas educativas, innovación e reforma (coeducación).

Apéndice coas explicacións teóricas da relación entre educación e sociedade: da achega dos clásicos aos paradigmas actuais. De especial interese para o marco teórico dos proxectos de investigación

---

TEMA 4.- Educación e cidadanía

- A estratificación social e as súas consecuencias no sistema educativo, nos grupos sociais e nos individuos: discriminación, inclusión/exclusión social, participación na vida política e económica
- A teoría sociolóxica aborda a desigualdade
- A relación entre clase social e educación
- O xénero como categoría relevante na desigualdade educativa. A división sexual do traballo e o sexismo no currículo e na interacción. A necesidade da coeducación e da educación afectivo sexual.
- A diversidade cultural e a interculturalidade como reto para os sistemas educativos actuais sociedade global.

TEMA 5.- As funcións sociais do sistema educativo- A socialización para o traballo como elemento fundamental da relación entre a escola e a sociedade

- A importancia da formación cívica nunha sociedade democrática
  - A socialización para o consumo e o patriarcado no noso modelo
  - A construción do consenso social a través da educación escolar
  - A creación de identidade nacional
  - A regulación do mercado de traballo
  - A custodia da infancia.
-

TEMA 6.- Cultura e educación: culturas familiares e cultura escolar. O currículo

- Que é o currículo dende a perspectiva sociolóxica: expreso, evidente, visible, oculto, invisible, omitido; saberes, hábitos, espazos e tempos, a organización escolar como elemento esencial na análise do currículo
- As relacións sociais do proceso educativo: inculcación, selección/omisión, segregación/inclusión

Relación entre educación familiar, demandas da comunidade e práctica na escola.

- Os negos de xénero, de clase e étnicos no sistema educativo e factores sociais de rendemento escolar relacionados con eles.

Achegas teóricas relevantes:

- A reprodución cultural e social na escola
- A violencia simbólica.
- Lingua e currículo
- A escola aparello de poder disciplinario

TEMA 7.- Socioloxía da interacción na aula. o currículo oculto e a socialización na aula e no centro. Resolución de conflitos

- A análise sociolóxica do profesorado. A feminización da profesión docente
- A aula como microsociedade: significación social da aula e da relación educativa, poder e estratificación: xénero, clase e etnia
- A aula como marco de comportamento: negociación, estigma e resistencia
- A comunicación na aula e a constitución do individuo illado
- Resolución de conflitos: aprender a amar na escola, a importancia da educación afectiva e a aplicación de modelos integradores baseados no concepto de construción social

TEMA 8.- A escola debe responder a o novo modelo de sociedade. o impacto das TICs na educación

- A revolución das TICs e a sociedade da información, impacto na economía, na democracia, nas relacións sociais, a creación de novas culturas e os novos riscos
- O impacto das linguaxes audiovisuais e das pantallas na socialización, xénero e uso das tic
- Sinerxías e oportunidades das TICs para transformar o modelo educativo, novos contornos de aprendizaxe e de relación, a transformación do espazo/tempo, eliminación de barreiras no acceso.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	10	20	30
Presentación	7.5	6.5	14
Foros de discusión	0	3	3
Resolución de problemas de forma autónoma	0	16	16
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	4	0	4
Seminario	6	12	18
Actividades introdutorias	2	0	2
Estudo previo	0	20	20
Lección maxistral	10	0	10
Resolución de problemas	10	20	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1
Cartafol/dossier	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Traballo tutelado	□ Descrición: actividades que realiza o alumnado, algúns exemplos poden ser: -Recensións sobre artigos científicos de actualidade - análise de documentos audiovisuais -Traballos monográficos -Procura de información en publicacións, bases de datos, artigos, libros□ sobre un tema en concreto. -Proxectos: deseño e desenvolvemento dun traballo de investigación en grupo (aula B) que inclúa parte ou todas as actividades precedentes. Quen se encargue da docencia acoutará e aceptará os temas de estudo propostos polo alumnado. Realizará o seguimento do traballo e avaliará o proceso e o resultado final. □ O obxectivo é adquirir e consolidar coñecementos e formar parte fundamental do traballo que se avalia. □ Modalidade: autónoma e guiada □ Natureza: práctica. □ Escenario: aual, despacho e rede Realizarase en grupo reducido
Presentación	O alumnado realizará o traballo a partir do guión proporcionado pola/o docente, dispoñendo das sesións de prácticas (horas B) e das sesións de tutoría para facilitar o seguimento do seu traballo. □ Descrición: Neste apartado terase en conta a presentación pública dos traballos tutelados, así como a presentación e debate ou posta en común en aula dos exercizos e dos seminarios. polo tanto neste apartado é no que se valoran especificamente as competencias relacionadas coa comunicación e a participación nas aulas A, na presentación pública da memoria do proxecto de investigación, e nos seminarios das horas C.
Foros de discusión	□Descrición: esta é unha actividade que se realizaría a través das redes de comunicación creadas polo propio alumnado na que poderán debater e intercambiar informacións e opinións de interese para o desenvolvemento teórico e práctico da materia □Obxectivos: - Coordinar e acordar as prioridades para o traballo de seminario - Abrir perspectivas e temas e traballar e consolidar coñecementos. - Cuestionar(se) opinións persoais e posibles prexuizos - Desenvolver habilidades comunicativas □Modalidade: autónoma □Natureza: práctica □Escenario: non prescrito □Grupos: grande ou reducido □Quen teña a cargo a docencia, ou incluso o alumnado, propondrá un tema de debate ou de estudo, se é preciso nomearase alguén que dinamice ou modere o foro.
Resolución de problemas de forma autónoma	□Descrición: formulación, análise, resolución individual, e de proceder debate en grupo, dun exercicio relacionado coa temática da materia de forma autónoma por parte do alumnado. □Obxectivo - Reflexionar sobre as cuestións principais da materia e relacionar teoría e práctica. - Introducir novos conceptos e integralos cos antigos. - Consolidar coñecementos. Ao final de cada tema dos que compoñen a documentación básica para preparar a materia hai unha batería de cuestións ou exercicios denominadas actividades de autoavaliación, a resolución destas actividades integrará o contido do cartafol xunto coa documentación elaborada para os seminarios e outros traballos voluntarios. A/o docente poderá revisar este material que formará parte da avaliación final, tamén se poderá revisar a petición do alumnado. □Modalidade: autónoma. □Natureza: teórico-práctica. □Escenario: non prescrito. □Tarefas do alumnado: - Resolver a cuestión ou exercicio proposto pola/o docente a partir da documentación facilitada. Aínda que as actividades se realizen de forma autónoma, o alumnado disporá en todo momento de sesións de tutoría para que a docente poida realizar o acompañamento e seguimento desta metodoloxía.

Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar) ☐ Descrición: desenvolver con axuda das TIC prácticas de búsqueda de información, manexo de ferramentas básicas para deseñar táboas e gráficas, tratamento de datos e búsqueda de fontes estatísticas.

Desenvolveranse 2 sesións ao inicio do curso en horas B, as dúas primeiras semanas, e outras 2, tamén en horas B cando o desenvolvemento dos traballos o requira, é dicir, no momento en que se trate de buscar, procesar e presentar a información para os traballos. Aproximadamente terán lugar na 2ª, 3ª, e 4ª semana de novembro.

☐ Obxectivos:

Facilitar a correlación entre a teoría e a práctica.

Consolidar coñecementos.

Utilizar programas ou recursos informáticos.

☐ Modalidade: guiada.

☐ Natureza: práctica.

☐ Escenario: aula de informática ou aula B e en grupo mediano.

☐ Que estea a cargo desta docencia deberá elaborar e proporcionar un guión para orientar a realización do traballo e das actividades concretas en cada caso, asemade deberá facer o seguimento da evolución da actividade do alumnado.

☐ Tarefas do alumnado: realizar a actividade proposta en tempo e forma.

Seminario

☐ Descrición: trátase dun tipo de metodoloxía que combina o traballo autónomo co guiado de aula. Pretende profundar e ampliar o contido xeral da materia pero a través dun tema específico tratado no programa xeral da materia. O tema escollido é: Socialización, educación e xénero

Terán lugar 8 sesións de unha hora en pequeno grupo (sesións de horas C) en semanas alternas co fin de dar tempo a preparar lecturas de textos e procuras de información etc..

☐ Obxectivo: adquirir, comunicar e consolidar coñecementos teórico-prácticos e fomentar a interactividade entre a docente e o alumnado.

☐ Modalidade: guiada.

☐ Natureza: práctica.

☐ Escenario: aula ordinaria con recursos tecnolóxicos.

☐ Grupos: reducido

☐ Tarefas do alumnado: coordinación do grupo, xerarquización dos temas a tratar, procura de información, traballo de documentación, lectura e análise para achegalo ás demais persoas participantes no seminario.

Actividades introdutorias ☐ Descrición:

Estas actividades realizaranse nas primeiras sesións nos diferentes grupos.

Están encamiñada a tomar contacto e a dar e recoller información sobre a materia e sobre o alumnado (coñecementos previos, intereses e motivacións).

Poderán presentarse curtametraxes ou outro tipo de pezas que o alumnado terá que analizar en forma de chuvia de ideas partindo dun guión proposto pola/o docente, quen preguntará sobre ideas e conceptos para coñecer o grao de afinidade e comprensión da materia.

Tamén se poderán propor cuestións ás que o alumnado terá que responder oralmente.

Asemade realizarase a presentación específica do curso: obxectivos, contidos, metodoloxía, avaliación, etc.

☐ Obxectivo: comunicar amigablemente que se pretende atinxir con este curso e de forma somera coa materia de Socioloxía. Aclarar, no posible, a finalidade da materia e o seu interese para o alumnado.

☐ Modalidade: guiada

☐ Natureza: teórico/práctica

☐ Escenario: aula ordinaria

☐ Grupo: calquera

☐ Tarefas do alumnado: participar activamente nas actividades propostas en aula

Estudo previo	□Descrición: sempre antes de cada sesión presencial maxistral (horas A) ou do desenvolvemento de traballo práctico (horas B) ou seminarios (horas C) o alumnado realizará as actividades previstas como previas. O alumnado deberá procurar, ler e traballar a documentación ou o material proposto e facilitado pola/o docente. Pode ser para unha actividade teórica - procura de información, análise e organización de documentación- ou a realización dunha tarefa que deba ser resolta con traballo práctico. □Obxectivo: habituarse a asistir ás aulas cun mínimo de coñecementos da materia que permita avanzar a bo ritmo e compartir coñecementos para facilitar o debate en sesión maxistral, seminario ou práctica. A/o docente porá a disposición do alumnado o material de lectura ou as indicacións para obtelo. □Modalidade: autónoma. □Natureza: práctica. □Escenario: Non prescrito. □Realizarse en grupo reducido ou de forma individual. □Tarefas do alumnado: Procurar a documentación (bibliográfica, bases de datos, Internet, etc.) Ler a documentación facilitada polo/a docente ou obtida de forma autónoma.
Lección maxistral	□ Descrición: Non se trata de realizar leccións ao uso, pois a presentación estruturada e ordenada dos temas xa está a disposición do alumnado na plataforma. Nos tempos dedicados á exposición a cargo da/o docente levarase a cabo a explicación e aclaracións do contido da materia: Relacionala coas sesións anteriores e posteriores Resaltar as ideas principais Aclarar aqueles puntos máis complexos Dar a palabra ao alumnado para resolver as dúbidas e ofrecer exemplos (de actualidade, reais, etc.), relacionar os novos conceptos, e asegurar a comprensión do contido empregando a exposición teórica ou a discusión e debate. □Obxectivo: abrir portas a novos coñecementos □Modalidade: guiada, a presenza de docente é necesaria. □Natureza: teórica. □Escenario: aula ordinaria A (na que se desenvolven habitualmente as aulas). Recursos tecnolóxicos (malia non ser imprescindibles poderán empregarse o proxector, conexión a Internet, vídeo ou dvd□). □Grupos: grande. □Tarefas do alumnado: participar activamente na sesión (tomar notas, tomar a palabra, contestar preguntas□).
Resolución de problemas	□Descrición: formulación, análise, resolución e debate de exercicios relacionados coa temática da materia. A docente propón, ao final de cada tema, por escrito e de forma organizada unha batería de exercicios e actividades. A documentación de consulta e lectura estará a disposición do alumnado e conforma a guía de orientación e análise, centra os puntos de interese, de ampliación ou de complexidade para a posterior discusión e posta en común na aula. En hora A realizarase un exercicio escrito por cada tema que será recollido pola docente na aula para incorporarse a avaliación. En todas as sesións maxistrais a docente preguntará pola realización dos exercicios de autoavaliación, polas dificultades e dúbidas atopadas e recollerá os comentarios e achegas do alumnado comentados en público. Resolveráanse na aula cantas dúbidas se presenten deste xeito. □Obxectivo: Reflexionar e relacionar teoría e práctica e proporcionar feedback ao alumnado sobre o proceso de aprendizaxe. Realmente é unha peza metodolóxica integrada, que permite aprender, consolidar, ampliar, autoavaliar e avaliar, e comunicar na aula. □Modalidade: guiada. □Natureza: práctica. □Escenario: aula ordinaria con recursos tecnolóxicos. □Grupo: grande. □Tarefas do alumnado: o alumnado deberá resolver os exercizos propostos a partir do material de estudo facilitado pola docente. Posteriormente terá lugar unha posta en común.

Metodoloxías	Descrición
Seminario	O seminario é unha metodoloxía que combina o traballo individual e de grupo, o traballo autónomo e o guiado en aula C. Con esta atención preténdese guiar e avaliar o proceso de aprendizaxe e o progreso do alumnado, tanto no plano teórico como práctico: pescudas, recompilación, análise, opinión, presentación, debate en aula C, etc. O seguimento consignarase nas fichas individuais e tamén con referencia ao grupo C no que se integre cada alumna/o durante o desenvolvemento das aulas C. A docente proporá temas de traballo e será o alumnado quen decida a súa concreción de acordo cos seus intereses ou relevancia. A docente indica o marco teórico para traballar, e, sobre el, o grupo deberá tomar decisións, coordinarse na distribución de tarefas e definir o que se vai presentar en aula.
Resolución de problemas	Ao final de cada tema, e de forma voluntaria para o alumnado, levarase a cabo unha pequena proba de coñecemento que permitirá ir recompilando información de cada alumna/o sobre a evolución da adquisición de competencias cognitivas. Estas probas retroalimentan a información, xa que lle serán devoltas ao alumnado coas indicacións pertinentes. Ademais permiten realizar avaliación de proceso e son unha ferramenta útil para conseguir que o alumnado teña a materia ao día e non acumule temas sen traballar, pois a superación destas probas permitirá acadar unha avaliación positiva nesa parte da materia sen ter que realizar outra proba de coñecemento.
Foros de discusión	Esta atención permite que o alumnado resolva de forma autónoma a coordinación necesaria para o traballo de aulas B e C. No B estará formado polo grupo de proxecto e no C polo grupo de aula, que é reducido, aproximadamente 12 persoas. Deberan conformar unha rede de traballo a través de Internet con todos os compoñentes. O foro permitirá debater o necesario para acordar temas, priorizar o desenvolvemento, acordar quen intervirá na aula e sobre que, ... É un tipo de traballo autónomo do grupo, e quen se encargue da docencia deberá garantir que existe, que se comunican todos os membros e tomará nota do resultado dos debates e decisións.
Resolución de problemas de forma autónoma	Con esta atención, que se poderá desenvolver en aula (A,B e C) e nas titorías individuais e de grupo, preténdese estimular o alumnado a profundar e consolidar os coñecementos que ofrece a materia. A base para esta atención está na proposta de actividades que se fai ao final de cada tema. O alumnado poderá decidir que actividades realiza segundo os seus intereses ou relevancia, e despois poderá contrastar co grupo o resultado ou traballalo en titoría coa docente para mellorar as competencias cognitivas e metodolóxicas. Estes exercicios formarán parte da documentación compilada para o cartafol.
Actividades introductorias	Con esta atención preténdese aclarar todo o necesario para desenvolver correctamente o traballo de curso. En cada tipo de aula (A, B, C), por ser diferente, levaranse a cabo as necesarias explicacións sobre contidos, metodoloxía e avaliación, dando a palabra ao alumnado para que poida preguntar o que considere oportuno. Na primeira parte da intervención poderanse empregar estratexias que permitan coñecer aproximadamente o grao de familiaridade do alumnado coa materia e coas metodoloxías que se van aplicar. Poderanse realizar tormentas de ideas, visionar algunha peza audiovisual e logo ter un coloquio sobre ela, realizar a presentación do alumnado facendo algún tipo de precisión, ou calquera outra estratexia de iniciación á materia.
Traballo tutelado	A atención céntrase na orientación para o deseño teórico e metodolóxico e no seguimento da realización do proxecto de investigación que o alumnado debe realizar en grupo. Esta atención levarase a cabo fundamentalmente no transcurso das aulas B que teñen como obxectivo específico acadar as destrezas básicas na praxe metodolóxica e tamén en destrezas tecnolóxicas, lingüísticas e colaboradoras. Levarase a cabo na aula B atendendo grupo por grupo, no despacho e a través de correo electrónico.
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Esta atención pretende que o alumnado adestre no uso dos recursos que ofrecen as TIC: procura de información, manexo de ferramentas básicas para deseñar táboas e gráficas, tratamento de datos e busca de fontes. Respecto da procura de información e valoración e cita de fontes, o alumnado deberá realizar obrigatoriamente o curso que ofrece a biblioteca do campus. Para adestrar en tratamento de datos e elaboración de gráficas e cadros a atención levarase a cabo na aula en hora B e C ou na titoría.
Estudo previo	Quen teña o encargo da docencia porá a disposición do alumnado dende o inicio de curso a documentación necesaria para realizar o traballo previo ás sesións A, B ou C. Esta atención permitirá que o alumnado poida asistir ás aulas cun coñecemento previo do que se vai tratar e polo tanto poderá formular dúbidas e preguntas con maior acerto, ou mesmo debater sobre o que se está aprendendo. O alumnado debe ler a documentación ou o material proposto e facilitado pola/o docente. Pode ser para unha actividade teórica - procura de información, análise e organización de documentación- ou a realización dunha tarefa que deba ser resolta con traballo práctico.

Lección maxistral	Con esta atención non se pretende realizar leccións nas que a relación docente alumnado sexa xerárquica e unidireccional. Para evitar isto a presentación estruturada e ordenada dos temas xa está a disposición do alumnado na plataforma Faitic, de modo que o alumnado pode e debe lela con anterioridade, e dese modo ten xa un punto de partida para poder reflexionar e participar na aula. Non obstante, nos tempos dedicados á exposición a cargo da/o docente levarase a cabo a explicación e aclaracións do contido da materia que o alumnado considere de maior interés pola súa relevancia ou complexidade. En todo caso hai un guión estándar que consiste en: relacionar o contido do tema co marco global da materia, resaltar as ideas principais, aclarar aqueles puntos máis complexos, dar a palabra ao alumnado para resolver as dúbidas e ofrecer exemplos (de actualidade, reais, etc.), relacionar os novos conceptos, e asegurar a comprensión do contido empregando a exposición teórica ou a discusión e debate.
Presentación	Descrición: todos os traballos tutelados nas sesións prácticas deben ser presentados en público a todo o grupo en sesións habilitadas a tal efecto ao final do cuadrimestre. Teráse en conta a habilidade para comunicar e a capacidade de captar a atención do público así como a capacidade de síntese e os recursos empregados. Tamén se poden expoñer, pero non é obrigatorio, outros traballos que se vaian realizando de forma voluntaria polo alumnado. Estas exposicións consistirán en presentar un tema concreto ou un traballo (previa presentación escrita na que se avaliará o contido). Trátase dunha metodoloxía que traballa unha competencia nuclear e transversal cuxo obxectivo é aprender a comunicar. Os traballos expoñeranse en grupo -os que se realicen en grupo- ou individualmente os que se fagan desa forma con carácter voluntario. As presentacións serán avaliadas en función dos criterios previamente establecidos, podendo incluso integrar a avaliación criterios e cualificacións incorporados polo alumnado. Modalidade: guiada Natureza: práctica Escenario: aula ordinaria que conta con recursos tecnolóxicos (canón de proxección, transparencias, conexión a Internet, vídeo ou DVDs, etc). Grupo: grande, mediano ou reducido. Tarefas do alumnado: Expoñer o traballo publicamente. Defendelo, é dicir, debe responder ás preguntas e posibles críticas construtivas de colegas e docentes. Poderanse explicar na parte final da exposición os problemas e obstáculos xurdidos durante la elaboración do traballo.
Probas	Descrición
Exame de preguntas de desenvolvemento	O alumnado poderá facer de xeito voluntario unha proba de resposta longa, con acceso a información durante o desenvolvemento da mesma, co obxectivo de subir a cualificación final. Poderá realizala o alumnado que acade unha cualificación superior ou igual a notable 8. Esta proba dará a oportunidade de acceder ao sobresaliente ou matrícula de honra. A proba desenvolverase na data de exame final oficial.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Esta atención permitirá (ao alumnado e á docente) ter información semanal sobre o desenvolvemento da aprendizaxe da materia. O contido será sobre o máis importante de cada tema e a resposta curta permite obter información sobre se se van acadando as destrezas cognitivas requiridas. As explicacións en aula A son importantes para resolver dúbidas e as probas realizaranse nas horas A. a superación destas probas permite acadar a cualificación positiva sen ter que realizar o exame final.
Cartafol/dossier	Con esta atención preténdese estimular o alumnado para traballar aquelas destrezas máis febles que cada quen identifique, tanto no plano cognitivo como metodolóxico, lingüístico ou tecnolóxico. A docente ofrece unha batería de propostas en forma de pescudas, reflexións, análises de pezas documentais literarias ou de imaxe, etc. e será o propio alumnado quen decida que e canto facer. Todo este traballo formará parte dun cartafol/dossier persoal que se poderá mostrar e consultar coa docente, quen proporá melloras e orientacións. Este cartafol poderá formar parte da documentación a ter en conta para a avaliación final.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	Esta metodoloxía está pensada para poñer en práctica os coñecementos adquiridos e activar as capacidades que permiten acadar competencias de aplicación á realidade. O traballo será realizado en pequeno grupo, guiado, avaliado en proceso e avaliado en resultado. A base sobre a que se aplican os criterios de avaliación é a das competencias da materia a través da participación do alumnado nas sesións de introdución e de seguemento e a memoria onde se recolle o traballo realizado.	25	A1 B5 C12 D1 A2 B11 C13 D2 A3 B12 C23 D3 A4 C24 D5 A5 C25 D6 C26 D7 C27 D8 C28 D9 C29 D10 C36 D11 C43 D12 C62 D13 C63 D14 C67 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21
Presentación	Neste apartado terase en conta a presentación pública dos traballos tutelados, así como a presentación e debate ou posta en común en aula dos exercizos e dos seminarios. polo tanto neste apartado é no que se valoran especificamente as competencias relacionadas coa comunicación e a participación nas aulas A, na presentación pública da memoria do proxecto de investigación, e nos seminarios das horas C.	15	A1 C10 D3 A2 C12 D5 A4 C43 D6 A5 C63 D11 C67 D17 D21
Resolución de problemas de forma autónoma	Esta metodoloxía, de carácter voluntario, está pensada para aquelas persoas que desexen afondar un pouco máis nos temas. No material preparado pola docente fanse suxestións que orientan ao alumnado para este fin, podendo tamén o propio alumnado afondar en aspectos que non estean suxeridos pola docente. Este traballo voluntario pasará a formar parte do cartafol individual do alumnado e permitirá sumar para a avaliación final.	5	A1 B11 C13 D1 A3 B12 C14 D3 A5 C28 D15 C43 D21 C62 C66 C67
Seminario	Cada grupo C terá 8 sesións en seminario (horas C) ao longo do cuadrimestre. Para o seu desenvolvemento será preciso que o alumnado se coordine, se documente e traballe previamente, individualmente e en grupo, coas lecturas e indicacións propostas. Nas sesións de seminario cada participante intervirá presentando as conclusións ás que chegara, de modo que se comparta o coñecemento e que se debata en grupo.	15	A1 B5 C12 D1 A2 B11 C13 D2 A3 C30 D3 A4 C37 D8 A5 C43 D9 C48 D11 C64 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D19
Resolución de problemas e/ou exercicios	Durante o desenvolvemento do curso realizaranse, de xeito voluntario por parte do alumnado, 10 probas de coñecemento de resposta curta sen apoio de apuntamentos nin material de consulta. Quen non desexe realízalas debe renunciar a esa posibilidade expresamente e comunicarllo á docente. Nese caso deberá realizar obrigatoriamente a proba de coñecemento na data do exame final pero sie apoio de material de consulta. Para a realización das probas tomarase como base os contidos dos temas e os exercicios propostos ao final de cada tema. As probas de resposta curta serán avaliadas de inmediato e devoltas ao alumnado para a súa comprobación e comentario en aula. permiten manter o ritmo de traballo e a retroalimentación respecto do resultado. De superarse estas probas non será necesario facer ningunha outra proba de coñecemento. Para iso non deben suspenderse máis de 4 por debaixo de 4, ou máis de 3 por debaixo de 3.5. O total de suspensos que se poderán acumular con estas cualificacións non deberá ser superior ao 40%.	30	A1 B7 C1 A5 B9 C4 B10 C10 B12 C11 C13 C14 C27 C28 C31 C36 C37 C62 C66 C67

Cartafol/dossier	O cartafol é de realización voluntaria e persoal, flexible segundo os intereses e necesidades da cada alumna/o. No cartafol irase plasmando o traballado realizado durante o curso: resolución de exercicios de entre os recomendados ao final de cada tema, pescudas, recensións, comentarios sobre vídeos e películas, ..., nel poderanse incluír elementos concernintes ao traballo de aula A, B ou C. Por exemplo, pódense incluír aspectos concretos relacionados co traballo de investigación tutelado de grupo que non teñan cabida na memoria. O cartafol poderase ir revisando na titoría ao longo do cuadrimestre por solicitude do alumnado ou da docente.	5	A1 B7 C1 D1 A2 B9 C4 D3 A3 B10 C10 D12 A5 B11 C12 D13 B12 C13 D14 C14 D19 C27 D21 C30 C31 C36 C37 C43 C62 C64 C66 C67
Exame de preguntas	A proba presencial de resposta longa ten dobre carácter: voluntario para acceder do notable ou o sobresaliente á MH; e carácter obrigatorio no caso de non superar a avaliación continua. Terá lugar na data da proba final oficial. Disporase de dúas horas para a súa realización e poderanse consultar materiais como o cartafol ou outras lecturas de consulta. Nesta data oficial final participarán tamén as persoas que non acadaran unha avaliación continua positiva ao longo do desenvolvemento do cuadrimestre ou as que renunciásen expresamente a facelas. Neste caso o tipo de proba será unha mestura de preguntas curtas e longas sen apoio de materiais de consulta. Tamén disporán de dúas horas para o seu desenvolvemento. Neste caso deberase acadar unha cualificación que permita facer media coas demais partes da materia, podendo chegar ata o 30% previsto para a avaliación continua coas probas de resposta curta.	5	A1 B7 C1 D1 A3 B9 C4 D3 A4 B10 C10 D13 A5 B12 C11 D14 C13 D19 C14 D21 C28 C31 C36 C37 C62 C66 C67

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación Continua: cumprimento en prazo e superación das probas reseñadas con anterioridade.

Avaliación Global: superar o exame teórico da materia e cumprimento da entrega da memoria final de traballo.

O alumnado debe ter en conta que nesta materia faise máis fincapé nos aspectos reflexivos que nos memorísticos.

A segunda convocatoria terá os mesmos requisitos, de tal maneira que as partes superadas na primeira non hai que repetilas.

As datas dos exames poderanse consultar na web da facultade: fcce.uvigo.es/gl/docencia/exames

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fernández Enguita, Mariano, **Educación en tiempos inciertos**, Morata, 2001

Fernández Palomares, Francisco (coordinador), **Sociología de la educación**, Pearson, 2003

Fernández Enguita, Mariano (editor) Sociología de la Educación, **Sociología**, Ariel referencia, 1999

Macionis, John J. & Plummer, Ken, **Sociología**, 4ª Edición, Prentice Hall, 2011

Fernández Enguita, Mariano, **La profesión docente y la comunidad escolar**, Morata, 1999

Bibliografía Complementaria

Pérez-Díaz, Víctor e Rodríguez, Juan C., **La educación general en España**, Fundación Santillana, 2003

Varela, Julia, **Las reformas educativas a debate**, Morata, 2007

Viniegra, L., **Atando teoría y práctica en la labor docente**, Paidós, 2004

VVAA, **Investigación-acción, reflexión crítica sobre la práctica educativa**, Eduforma, 2007

Willis, Paul, **Aprendiendo a trabajar: como los chicos de la clase obrera consiguen trabajos de clase obrera**, Akal, 1988

Santos Guerra (coordinador), **El harén pedagógico. Perspectiva de género en la organización escolar**, Graó, 2000

Steimberg y Kinchelore (compiladores), **Cultura infantil y multinacionales**, Morata, 2000

Volker, Joan, **Nacimiento de dos hermanos gemelos: el sociólogo y el maestro de escuela**, Península, 1975

Miedziam, Myriam, **Chicos son hombres serán: cómo romper los lazos entre masculinidad y violencia**, Horas y horas, 1996

Muel, Francine, **La escuela obligatoria y la invención de la infancia anormal en Espacios de poder**, Ediciones de la Piqueta, 1991

Fernández Enguita, Mariano, **La escuela a examen**, Pirámide, 1999

Foucault, Michel, **Vigilar y castigar**, Siglo XXI, 1984

Laval, Christian, **La escuela no es una empresa. El neoliberalismo al asalto de la escuela pública**, Paidós, 2004

Appel, Michel W., **Educación como "Dios manda"**, Paidós, 2006

<http://www.un.org/>, **Naciones Unidas**,

<http://www.oneworld.net>, **One World**,

<http://www.europa.eu.int/index-en.htm>, **Unión Europea**,

<http://portal.unesco.org/>, **UNESCO**,

Informe internacional OCDE, **Escuelas y calidad de la enseñanza**, MEC/Paidós, 1990

Pérez-Díaz, Víctor e Rodríguez, Juan C., **Educación superior y futuro de España**, Fundación Santillana, 2001

www.ine.es, **Instituto Nacional de Estadística**,

<http://www.consellodacultura.org>, **Consello da Cultura Galega**,

Iglesias Álvarez, Ana, **Falar galego: No veo por que. Aproximación cualitativa á situación sociolingüística de Galicia**, Xerais, 2002

www.ige.eu/web/index, **Instituto Galego de Estatística**,

fatic.uvigo.es/index, **Universidade de Vigo**,

www.csic.es/, **CSIC**,

www.migualdad.es/mujer/, **Instituto de la Mujer. La mujer en cifras**,

sgi.xunta.es/publida.html -, **Servizo de Igualdade (Galicia)**,

www.oecd.org/document, **OCDE**,

www.cervantesvirtual.com/, **Biblioteca Virtual Cervantes**,

www.educarm.es/templates/portal/images/ficheros/revistaEducarm/, **REDINET (Información educativa)**,

www.sc.ehu.es/sfwseec/basedatos.htm -, **ERIC (Centro de recursos educativos)**,

www.plazayvaldes.es/libro/diccionario-critico-de-ciencias-sociales/1249/, **Diccionario crítico de Ciencias Sociales**,

www.injuve.mtas.es/injuve/portal.portal.action, **INJUVE (Instituto de la Juventud de España)**,

http://webs.uvigo.es/hcastro/guias/guia_dep08.html, **Como realizar un trabajo académico**,

Hernández Sapien, **Metodología de investigación**, Mc.Graw-Hill, 1997

Bauman, Zygmunt, **Amor líquido: acerca de la fragilidad de los vínculos humanos**, FCE, 2005

Illich, Ivan, **La convivencialidad**, Virus, 2011

Rendueles, César, **Sociofobia: el cambio político en la era de la utopía digital**, Capitán Swing, 2013

Carrasco, Cristina, **El Trabajo de cuidados**, Los libros de la Catarata, 2011

Sennett, Richard, **La corrosión del carácter**, Anagrama, 2000

Hunt, Lynn, **La invención de los derechos humanos**, Tusquets, 2009

Renau, Mª Dolors (Ed.), **Como aprender a amar en la escuela**, La catarata, 2012

Tonucci, Francesco, **Peligro, niños**, Graó, 2012

Acaso, María, **Pedagogías invisibles. El espacio del aula como discurso**, La catarata, 2012

Imbermón, F. Jarauta, B. (Coord.), **Pensando el futuro de la educación**, Graó, 2012

Oliveira, Chis e Traba, Amada, **ám@me. Pensar o amor no século XXI**, Galaxia, 2018

Durán, José y Duque, Eduardo, **Las transformaciones de la educación. De la tradición a la modernidad hasta la incertidumbre actual**, Dykinson, 2019

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase encarecidamente que se lea esta guía con atención para poder aclarar as dúbidas xa na sesión de presentación da materia o primeiro día e non pasemos o curso aclarando cuestións que xa están recollidas neste documento.

Recoméndase poñer atención á documentación que se sube á plataforma virtual MOOVI. Nela están desenvolvidos os temas, esquemas de traballo, fichas e guións para realizar comentarios e outros traballos voluntarios, guías (como a de análise de películas con perspectiva sociolóxica), novas, anuncios, calendario previsto de realización do programa e datas das probas de avaliación.

Ningún traballo tutelado vai darse por finalizado ata que non acade a cualificación de apto.

Debe poñerse atención á bibliografía máis ampliada e bases de datos importantes para o desenvolvemento dos traballos.

Recoméndase ver os vídeos, documentais e películas que se propoñen nos diversos temas da materia pois contribúen a abrir o foco e a mellorar a comprensión do tema.

Tamén é importante ler a prensa e estar ao tanto dos acontecementos, e ter unha actitude aberta, curiosa e crítica ante o mundo.

Polo tipo de materia que é faise máis fincapé nos aspectos reflexivos que memorísticos.

A segunda convocatoria terá os mesmos requirimentos, de tal maneira que as partes superadas na primeira non hai que repetilas.

En caso de non poder asistir establecerase un sistema de traballo en titoría que permita solventar esta situación sen menoscabo do cumprimento de todos os resultados e de acadar todas as competencias establecidas na guía.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Comunicación: Lingua galega				
Materia	Comunicación: Lingua galega			
Código	P02G110V01201			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Acuña Trabazo, Ana			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	A especialidade do Grao en Educación Infantil esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha ampla formación en aspectos psicopedagóxicos, unha boa competencia na ferramenta básica da comunicación: a lingua. O obxectivo desta materia é desenvolver dun modo coherente as capacidades lingüísticas e comunicativas de xeito que se favoreza a transmisión de coñecementos e a formación integral dos discentes. Alén de aprender a escoitar, tres son as destrezas que os profesores deben axudar a perfeccionar nas aulas: a capacidade lectora (comprensión, ritmo, dicción), a expresión oral (corrección, claridade, fluidez) e a expresión escrita (coherencia, unidade, gramaticalidade). O futuro mestre de Educación Infantil deberá, por tanto, adquirir un nivel adecuado de lingua galega con vistas a desempeñar con eficacia as súas tarefas docentes: utilizando a lingua galega como lingua normal no ensino, servindo de modelo lingüístico para os seus alumnos e corrixindo os erros ou inadecuacións que estes poidan cometer na lingua oral e escrita.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
C43	Favorecer as capacidades de fala e de escritura.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
C46	Comprender o paso da oralidad á escritura e coñecer os diferentes registros e usos da lingua.
C48	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.
C49	Recoñecer e valorar o uso adecuado da linguaxe verbal e non verbal.
C50	Coñecer e utilizar adecuadamente recursos para a animación á lectura e á escritura.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D7	Resolución de problemas
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D17	Creatividade
D18	Lideranza

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	B2	C48 C49	D3 D9 D11 D13 D14
Falar, ler e escribir correcta e axeitadamente en galego.		C43 C44 C46 C50	D1 D2 D3 D11 D13 D15
Coñecer e dominar as técnicas de expresión oral e escrita para mellorar as competencias orais e escritas e, especialmente, para mellorar a redacción de textos académicos.		C44 C46	D1 D3 D13 D17
Coñecer a fonética e a ortografía da lingua galega		C43	D3 D15
Coñecer a gramática da lingua galega.		C44 C48	D1 D3 D12 D15
Coñecer os diferentes rexistros e usos da lingua galega.	B2 B4 B5 B6		D3 D18
Comprender as regras de formación de palabras polas que a lingua galega constrúe o seu vocabulario por vía interna.		C43 C49	D1 D3 D7
Coñecer e utilizar adecuadamente un léxico suficiente para expresarse con precisión na exposición oral e na redacción de textos.	B6 B11		D3 D4 D7 D11 D12 D15

Contidos

Tema

Fonética e Ortografía	O uso das grafías e o sistema fonético galego. A acentuación gráfica. Palabras de ortografía dubidosa. Os signos de puntuación. Grupos consonánticos.
Gramática	Substantivo e adxectivo. Artigo. Pronome persoal. Demostrativo. Posesivo. Indefinidos e numerais. Relativos, interrogativos e exclamativos. O adverbio. O verbo. O infinitivo conxugado. As perífrases verbais. Os elementos de relación: preposicións e conxuncións. A sintaxe oracional. Concordancia nominal e correlación verbal. A construción da oración.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	14	15	29
Traballo tutelado	7.5	20.5	28
Lección maxistral	20	48	68
Actividades introdutorias	1	3	4
Presentación	7	9	16
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	2	4
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O estudantado debe aprender a desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Complementa a lección maxistral.
Traballo tutelado	Elaboración dun traballo ou proxecto baixo as directrices e supervisión do profesorado.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Actividades introdutorias	Presentación do sistema de traballo que debe interiorizar o estudantado para conseguir uns bos resultados.
Presentación	Exposición oral do traballo elaborado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Aclaracións relativas a calquera dúbida sobre as actividades programadas. Atendemento no despacho físico ou virtual do profesorado previa cita por correo electrónico.
Lección maxistral	Aclaracións relativas ao programa. Atendemento no despacho físico ou virtual do profesorado previa cita por correo electrónico.
Traballo tutelado	Orientacións sobre a elaboración do traballo escrito e indicacións sobre a súa exposición oral. Atendemento no despacho físico ou virtual do profesorado previa cita por correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas	Exercicios relacionados co temario da materia	10	B4 B6 B11	C43 C44	D2 D3 D7 D15
Traballo tutelado	Elaboración dun traballo sobre un dos temas propostos na aula.	30	B4 B6 B11	C43 C44 C46 C48 C49 C50	D1 D2 D3 D7 D11 D13 D15 D17 D18

Exame de preguntas de desenvolvemento Exame	20	B4	C46 C48	D1 D2 D3 D7 D14
Exame de preguntas de desenvolvemento Exame	40	B5	C48 C49	D1 D2 D3 D7 D14

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modelo A (avaliación continua): O estudantado que asista regularmente á clase, para poder presentarse ao segundo exame, terá que superar antes o primeiro exame, os exercicios das clases B e o traballo das clases C. Para aprobar a materia hai que superar o traballo, os exercicios e os exames. Mentres non se aproben os exames non se sumarán as notas de B e C.

Modelo B (avaliación global): O estudantado que non asista regularmente á clase terá que realizar un exame final de toda a materia.

Na segunda convocatoria procederase ao mesmo sistema de avaliación.

Toda copia ou plaxio será valorada cun 0 na parte en que se produza.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade na ligazón correspondente (<http://fcced.uvigo.es/es/docencia/exames/>).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Carballeira Anllo, X. M. (coord.), **Gran diccionario Xerais da lingua**, Xerais, 2009

Fernández Salgado, B. (ed.), **Diccionario de usos e dificultades da lingua galega**, Galaxia, 2004

Gómez Clemente, X.M. e Rodríguez Guerra, A. (coords.), **Neoloxía e lingua galega : teoría e práctica**, Servizo de Publicacións da Universidade de Vigo, 2003

Hermida, C., **Gramática práctica (morfosintaxe)**, Sotelo Blanco, 2004

ILG/RAG, **Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego**, ILG/RAG, 2012

López Viñas, X.; Lourenço Mória, C. e Moreda Leirado, M., **Gramática Práctica da Lingua Galega. Comunicación e Expresión**, Baía Edicións, 2011

Bibliografía Complementaria

Álvarez, R. e Monteagudo, H. (eds.), **Lingüística Galega. A contribución do Instituto da Lingua Galega / Labor Histórico, vol. 3 (1)**, Universidade Federal do Rio de Janeiro, 2017

Álvarez, R. e Xove, X., **Gramática da lingua galega**, Galaxia, 2002

Callón, Carlos, **Como falar e escribir en galego con corrección e fluidez**, Xerais, 2012

Crystal, D., **A morte das linguas**, Galaxia, 2003

Dubert García, Francisco et al., **Novo diccionario da lingua galega**, Obradoiro, 2012

Formoso Gosende, V., **Do estigma á estima. Propostas para un novo discurso lingüístico**, Xerais, 2013

Freixeiro Mato, X. R., **Gramática da lingua galega, I, II, III**, A Nosa Terra, 2002-2006

Freixeiro Mato, X. R., **Estilística da lingua galega**, Xerais, 2013

Granxa González, X. A. e Méndez Álvarez, M. X., **Manual de lingua galega I e III**, Xerais, 2002

Guinovart, X., **A Lingua galega en Internet**, Servizo de Publicacións da Universidade de Vigo, 2003

López Taboada, C. e Soto Arias, R., **Diccionario de fraseoloxía galega**, Xerais, 2008

Mariño Paz, R., **Fonética e fonoloxía históricas da lingua galega**, Xerais, 2017

Méndez Álvarez, M. X., **Ortografía da lingua galega**, Xerais, 2004

Muñoz Súa, B., **Claro e seguido, 1, 2, 3, 4**, Xerais, 2004

Noia, C.; Gómez Clemente, X.M.; e Benavente Jareño, P. (coords.), **Diccionario de sinónimos da lingua galega**, Galaxia, 1997

Mariño Paz, R., **Historia da Lingua Galega**, Sotelo Blanco, 1999

Núñez Singala, Manuel, **En galego, por que non?**, Galaxia, 2009

Pena, X. R. e Rosales, M., **Manual e exercicios de galego urxente**, Xerais, 2006

Regueira, X. L., **Os sons da lingua**, Xerais, 1998

Santamarina, A. (dir.), **Diccionario de diccionarios, Versión 3**, Fundación Barrié de la Maza, 2003

Sousa, X. e Álvarez, R. (eds.), **A toponimia em foco: princípios, métodos, enfoques / Guavira Letras, nº 25**, Universidade Federal do Mato Grosso do Sul, 2017

Recomendacións

Outros comentarios

- A ficha cos datos persoais e a fotografía debe entregarse nas dúas primeiras semanas de clase.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Desenvolvemento motor**

Materia	Educación: Desenvolvemento motor			
Código	P02G110V01202			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Pazos Couto, Jose Maria			
Profesorado	Pazos Couto, Jose Maria			
Correo-e	chema3@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	Materia de estudo da motricidade humana con especial incidencia na etapa de 0 a 6 anos. Fundamentos teóricos e recursos prácticos.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C2	Coñecer os desenvolvementos da psicología evolutiva da infancia nos períodos 0-3 e 3-6.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C15	Coñecer os principios básicos dun desenvolvemento e comportamento saudables.
C16	Identificar trastornos no soño, a alimentación, o desenvolvemento psicomotor, a atención e a percepción auditiva e visual.
C18	Detectar carencias afectivas, alimenticias e de benestar que perturben o desenvolvemento físico e psíquico adecuado dos estudantes.
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a melloría en educación infantil.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuais.

C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C36	Coñecer a metodoloxía científica e promover o pensamento científico e a experimentación.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade
D22	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Coñecer os fundamentos da motricidade humana con especial incidencia na etapa dos 0 a 6 anos	B2 B4 B6 B8	C1 C2 C4 C18 C23 C53	D8 D9 D13 D14 D21
Coñecer os fundamentos da expresión corporal do currículo así como as teorías da adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes.	B1 B5 B6	C15 C16 C23 C24 C25	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D10 D15 D17 D18
Saber utilizar o xogo como recurso didáctico así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.	B3 B11	C21 C26 C36	D1 D2 D7 D8 D9 D11 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D21

Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión, as habilidades motrices e a creatividade.	B7 B9 B10 B12	C44	D2 D4 D5 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D19 D20 D22
Coñecer e utilizar cancións para promover a educación rítmica	B5 B6 B9 B11 B12	C16 C44	D1 D2 D9 D17
Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices e potenciar nos nenos e nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices e os beneficios que ten sobre a saúde.	B2 B4 B8 B9 B12	C16 C18 C24	D1 D2 D7 D8 D9 D11 D13 D15 D16
Promover a sensibilidade relativa á expresión e a creación.	B3 B4 B6 B8 B11 B12	C1 C23 C36	D8 D9 D11 D12 D13 D14 D16 D17 D18 D21

Contidos

Tema

TEMA 1: Desenvolvemento e aprendizaxe motor. Conceptos xerais e modelos explicativos	1. Concepto de Educación psicomotriz. 2. Obxectivos da Educación psicomotriz. 3. Acción educativa. 4. Orixe da Educación psicomotriz. 4.1. - Wallon. (Unidade funcional, desenvolvemento, relación entre trastornos psicomotores e trastornos do comportamento) 4.2.-Outros. (Psicanálise, Ajuriaguerra, Gessell, Dupre, Guilmán.) 5. A aproximación psiquiátrica e neuropsiquiátrica (Ajuriaguerra). 6. A aproximación psicopedagóxica (Picq e Vayer). 7. Aproximación científica: o método psicocinético de J. Lle Boulch. 8. A educación vivenciada de A.Lapierre e B.Aucouturier. 9. Educación psicomotora nos países anglófonos. 9.1. O modelo perceptivo-motor de Cratty. 9.2. O método de Delacato. 9.3. O método de educación perceptivo motórica de Kephart 9.4 Educación psicomotriz e Educación Física de Base

TEMA 2.- Factores constitutivos da competencia motriz, concepto e desenvolvemento: Os primeiros movementos; Control corporal e conciencia corporal, esquema corporal, actividade tónica postural, lateralidade, respiración, relaxación, sensopercepción, habilidades corporais e habilidades manipulativas

- 1.- O esquema corporal:
  - 1.1. Toma de conciencia e representación.
    - 1.1.1. Evolución da imaxe corporal.
    - 1.1.2. Programa educativo básico.
  - 1.2. Organización do esquema corporal.
    - 1.2.1. Percepción e control do propio corpo.
    - 1.2.2. Control postural e equilibrio.
    - 1.2.3. Control respiratorio.
2. Afirmación da literalidade e orientación do esquema corporal.
  - 2.1. Evolución do proceso de lateralización.
  - 2.2. Posta en práctica do predominio lateral e a orientación do esquema corporal.
3. Actividades e metodoloxía de aplicación.
4. As tarefas motrices habituais.
5. Os aspectos perceptivos.
6. Percepción dun mesmo.
  - 6.1. Aspectos funcionais. Carácter global e segmentario.
  - 6.2. Aspectos estruturais. Carácter global e segmentario.
7. Percepción da contorna.
  - 7.1. Aspectos funcionais (utilización de espazo-tempo).
  - 7.2. Aspectos estruturais (posibilidades de situación da contorna en relación a nós no espazo e no tempo. Posibilidades do estado da contorna: Fixo. Estable. Cambiante.
  - 7.3. Aspectos temporais: Duración de sucesos. Precisión de sucesos. Reiteración de sucesos.
  - 7.4. Aspectos espazo-temporais: Velocidade. Aceleración.
8. Actividades e metodoloxía de aplicación.
9. Concepto de habilidades motrices básicas.
  - 9.1. Estadios no desenvolvemento das habilidades motrices.
10. Desprazamentos.
  - 10.1. Concepto.
  - 10.2. Factores a considerar nun programa educativo para o desenvolvemento dos desprazamentos.
  - 10.3. Aspectos dos desprazamentos.
  - 10.4. Factores que interveñen nos desprazamentos.
11. Saltos.
  - 11.1. Concepto.
  - 11.2. Partes do salto e a súa utilización didáctica.
  - 11.3. Factores que interveñen nos saltos.
12. Xiros.
  - 12.1. Concepto.
  - 12.2. Clasificación dos xiros.
  - 12.3. Factores que interveñen nos xiros.
13. Lanzamentos e recepcións.
  - 13.1. Concepto.
  - 13.2. Clasificación dos lanzamentos e das recepcións.
  - 13.3. Factores que interveñen.
14. A coordinación motriz xeral.
  - 14.1. Concepto.
  - 14.2. Evolución no neno.
15. A coordinación segmentaria.
  - 15.1. Coordinación óculo-manual.
  - 15.2. Coordinación óculo-pié.
16. Actividades e metodoloxía de aplicación.
17. O corpo e o movemento como medios de expresión.
18. A expresión corporal e os seus elementos básicos.
  - 18.1. A linguaxe corporal e o xesto.
  - 18.2. Elementos cualitativos do movemento: o espazo e O tempo.
  - 18.3. Actividades de expresión corporal: Expresión corporal. Danza. Mimo. Expresión dramática.
19. Ritmo e movemento.
  - 19.1. Consideracións teóricas.
  - 19.2. Influencia do ritmo na realización de tarefas motrices.
20. Actividades e metodoloxía de aplicación.

TEMA 3: Instrumentos de avaliación e criterios xerais de intervención.

1. A avaliación do desenvolvemento motor nos primeiros anos
2. Diferentes tipos de avaliación e justificación.
3. Aspectos a ter en conta na motricidade infantil

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	10	16	26
Debate	12.5	19	31.5
Presentación	7	10.5	17.5
Prácticas de laboratorio	11	25	36
Eventos científicos	1	1	2
Exame de preguntas obxectivas	2	4	6
Traballo	5	10	15
Cartafol/dossier	4	12	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O alumnado preparará un traballo orientado polo profesorado en base aos contidos da materia.
Debate	Debates de aula en base a temas da materia ou de actualidade que teñan que ver co desenvolvemento motor.
Presentación	En grupos e orientados polo profesorado, prepararase e expoñerase un traballo vinculado á motricidade infantil. Trátase dunha proposta práctica de intervención que deberá estar fundamentada en base aos contidos teóricos e estratexias prácticas.
Prácticas de laboratorio	Prácticas organizadas polo profesorado vinculadas aos contidos da materia.
Eventos científicos	Asistencia a congresos, seminarios ou conferencias vinculadas aos contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Presentacións feitas polo alumnado
Traballo tutelado	As titorías como norma xeral faranse no despacho do profesor, pero en caso de non poder celebrarse deste xeito por imperativo legal, poderanse facer no espazo virtual do mesmo no enderezo: https://campusremotouvigo.gal/access/public/meeting/709961169 Contraseña de acceso: Tutoría1
Debate	Debates na aula alumno-alumno ou profesor-alumno
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	Traballos diarios solicitados polo profesor

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test dos contidos da materia, ou de preguntas abertas	40	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C1 C2 C4 C15 C16 C18 C21 C23 C24 C25 C26 C36 C44 C53

Cartafol/dossier	Elaboración dun dossier sobre temas de interese da materia	20	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C1 C2 C4 C15 C16 C18 C21 C23 C24 C25 C26 C36 C44 C53	D5 D7 D9 D11 D14 D15 D16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Haberá a modalidade de avaliación continua, na que a asistencia é obrigatoria. Na modalidade de avaliación continua o profesor irá avaliando de forma cotiá a participación do alumnado na aula, así como o traballo diario.

Tamén haberá a modalidade de avaliación global, coa realización de exames, tipo test e/ou respostas abertas. Na Convocatoria de xullo gardaranse as cualificacións obtidas que tiveran polo menos unha nota de cinco (5). O alumnado deberá superar cada parte da materia da seguinte maneira:- Parte teórica: Exame tipo test- Parte práctica:

- a) se seguiu avaliación continua durante curso deberá presentar un traballo asignado polo profesor. b) se non seguiu avaliación continua deberá facer unha exame de preguntas abertas.

O alumnado do Programa Universitario para Maiores non deberá facer exame final, pero si deberá entregar un dossier da materia.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade no enderezo: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Aucouturier B., **LOS FANTASMAS DE ACCION Y LA PRACTICA PSICOMOTRIZ**, 1ª, Grao, 2004

aucouturier, B., **ACTUAR, JUGAR, PENSAR . PUNTOS DE APOYO PARA LA PRÁCTICA PSICOMOTRIZ EDUCATIVA Y TERAPÉUTICA**, 1ª, Grao, 2018

Da Fonseca, V., **Desenvolvimento Motor e Aprendizagem**, 1º, Artmed, 2008

Falk, J./Tardos, A., **LÓCZY, EDUCACIÓN INFANTIL**, 1º, Octaedro, 2010

Gil Madrona, P. (Coord), **Desarrollo Curricular de la Educación Física en la Educación Infantil**, 1º, Piramide, 2013

Pikler, E., **Moverse en Libertad**, 1º, Narcea, 1984

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/P02G110V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/P02G110V01104

Psicoloxía: Fundamentos psicolóxicos da intervención temperá/P02G110V01304

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Organización do centro escolar**

Materia	Educación: Organización do centro escolar			
Código	P02G110V01203			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Malvar Méndez, María Laura			
Profesorado	Malvar Méndez, María Laura			
Correo-e	lmm@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia forma parte do módulo 5 Organización do espazo escolar, materiais e habilidades docentes; de carácter básico, con 6 créditos ECTS. Está ubicada en 1º curso, no segundo cuadrimestre. Pretende proporcionar aos estudantes os coñecementos científicos e as técnicas necesarias para reflexionar sobre os distintos aspectos e ámbitos da Organización Escolar, coa finalidade de poder reflectilos nunha realidade concreta, é dicir, nun centro da nosa Comunidade Autónoma. Intenta, tanto pola actualidade dos contidos como polos ámbitos que abrangue, espertar os intereses dos estudantes polos aspectos que tradicionalmente non se trataban nos currículos académicos.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se susciten
C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
C20	Valorar a importancia da estabilidade e a regularidade na contorna escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso armónico e integral dos estudantes.
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo

C30	Participar na elaboración e seguimento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.
C32	Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.
C59	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma.
C64	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C66	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade
D22	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Planificación das secuencias de aprendizaxe e organización das situacións de traballo na aula e no espazo de xogo	B1	C8	D1
	B2	C10	D2
	B3	C20	D6
	B4	C21	D7
	B5	C30	D8
	B6	C32	D9
	B7	C59	D11
	B10		D12
	B11		D16
	B12		D17
			D18
			D21
Comprender que a dinámica diaria en Educación Infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexibles no exercicio da función docente.	B2	C8	D1
	B3	C10	D2
	B5	C20	D6
	B10	C32	D7
		C59	D8
			D12
			D16
			D18
			D20
			D21

Saber traballar en equipo con outros profesionais e colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno, coa finalidade de planificar secuencias de aprendizaxe e organizar situacións de traballo, na aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 anos e 3-6 anos.	B1 B9 B12	C12 C21 C30 C64 C66	D1 D2 D6 D7 D8 D9 D10 D12 D14 D17 D18 D19 D20 D21 D22
Ter unha imaxe realista de si mesmo, actuar conforme ás propias conviccións, asumir responsabilidades, tomar decisións e relativizar as posibles frustracións.	B12		D1 D2 D6 D7 D8 D9 D11 D13 D14 D16 D17 D18 D20 D21
Tomar conciencia da complexidade dos procesos educativos en xeral e dos procesos de ensinanza-aprendizaxe, nas etapas obrigatorias do sistema educativo.	B1 B9 B11 B12	C27	D1 D2 D6 D7 D8 D9 D13 D17 D18 D21
Analizar e aplicar distintas estratexias metodolóxicas para organizar os espazos, materiais e tempos, en función dos diferentes modelos didácticos e das características e peculiaridades do alumnado.	B1 B2 B3 B9 B11	C8 C10 C59 C64	D1 D2 D6 D7 D8 D9 D11 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D21

Coñecer experiencias internacionais e exemplos de experiencias innovadoras en Educación Infantil para aplicalas na aula.	B1	C12	D1
	B11	C21	D2
	B12	C26	D3
		C27	D4
		C29	D7
		C30	D8
		C64	D9
		C66	D10
			D11
			D12
			D13
			D14
			D15
			D16
			D17
			D18
			D19
			D20
			D21
Participar na definición do proxecto educativo e na actividade xeral do centro, atendendo os criterios de control de calidade.	B1	C21	D1
	B9	C26	D2
		C29	D3
		C30	D7
		C64	D8
		C66	D9
			D13
			D17
			D18
			D21

Contidos

Tema	
1.- FUNDAMENTACIÓN CONCEPTUAL	1.1.- A Organización Escolar. 1.2.- O centro como unidade organizativa: funcións directivas, de xestión pedagóxica e administración. 1.3.- O centro e a comunidade educativa. 2.1.- A estrutura do sistema escolar. 3.1.- Plan do centro. 3.2.- O centro como unidade organizativa: funcións directivas, de xestión pedagóxica e administración escolar: características e niveis.
2.- SUBSISTEMA AMBIENTAL/CONTEXTUAL	
3.- SUBSISTEMA DE PLANIFICACIÓN	
4.- SUBSISTEMA ESTRUCTURAL.	4.1.- Organización do alumnado, profesorado, recursos, espazos, horarios e actividades. 5.1.- A participación nos centros educativos. 5.2.- O clima organizativo. 5.3.- A cultura organizativa. 5.4.- O conflito nas organizacións educativas.
5.- SUBSISTEMA RELACIONAL.	
6.- SUBSISTEMA DE DIRECCIÓN E LIDERAZGO.	6.1.- A dirección nas organizacións educativas. 6.2.- Os proxectos de dirección. 6.3.- Da dirección ao liderazgo. 7.1.- Avaliación de centros. 7.2.- Análise de experiencias de organización. 7.3.- Referencia de modelos e dos elementos estudados, aplicados aos centros de Educación Infantil.
7.- SUBSISTEMA DE CAMBIO / DESENVOLVEMENTO ORGANIZATIVO.	
8.- ORGANIZACIÓN ESCOLAR DIFERENCIADA.	8.1.- Análise de experiencias de organización. 8.2.- Referencia de modelos e de elementos estudados nos centros de Educación Infantil. 9.1.- Aportacións da Organización Escolar ao Practicum.
9.- A ORGANIZACIÓN ESCOLAR NO PRACTICUM.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	11	14
Seminario	6	4	10
Seminario	10	42	52
Lección maxistral	20	20	40
Traballo tutelado	11.5	18.5	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición
Actividades introdutorias Esta sesión servirá para presentarlle aos estudantes a materia: competencias, contidos, planificación, metodoloxía, atención personalizada, avaliación e bibliografía.

Seminario	A través das titorías, o profesor facilitará e orientará aos estudantes no seu proceso formativo, podendo ser obxecto de atención calquera das facetas ou dimensións que inciden no mesmo (aspectos académicos, actitudinais, persoais, sociais...). Computa na avaliación continua.
Seminario	A través dos seminarios abordaranse temas específicos, que permitan profundizar os contidos da materia. É dicir, utilizaranse como complemento das clase teóricas. Computan na avaliación continua.
Lección maxistral	Presentación estruturada dos temas, coa finalidade de facilitar información organizada, seguindo os criterios adecuados á finalidade dos mesmos. Guión facilitador e a correspondente exposición verbal, por parte do profesor, dos contidos da Organización Escolar.
Traballo tutelado	Os estudantes, de forma individual ou en grupos, realizarán proxectos supervisados polo profesor. Computan na avaliación continua.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Titoría e seguimento dos traballos de aula que realicen os alumnos, co obxecto de orientar, facilitar o proceso e atender e resolver as súas dúbidas dos estudantes. A realización das titorías farase, vía: email, videoconferencia, anuncios de Moovi.
Actividades introductorias	Titoría e seguimento dos traballos de aula que realicen os alumnos, co obxecto de orientar, facilitar o proceso e atender e resolver as súas dúbidas dos estudantes. A realización das titorías farase, vía: email, videoconferencia, foros de anuncios de Moovi.
Seminario	Titoría e seguimento dos traballos de aula que realicen os alumnos, co obxecto de orientar, facilitar o proceso e atender e resolver as súas dúbidas dos estudantes. A realización das titorías farase, vía: email, videoconferencia, anuncios de Moovi.

Avaliación

Descrición		Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Actividades introductorias	Reflexións sobre aspectos introductorios da materia	10	B2 B3 B6	C8 C10 C12 C20	D2 D3 D4 D6 D7 D8 D9 D10
Seminario	Elaborar diferentes propostas formativas	30	B2 B3 B5 B7	C8 C10 C12 C21	D2 D3 D4 D6 D7 D8 D9 D10
Traballo tutelado	Teranse en conta os seguintes aspectos na avaliación: -aspectos formais -calidade dos traballos -exposición oral e resposta ás preguntas plantexadas.	30	B2 B3 B4 B5 B7 B10 B11	C8 C10 C12 C20 C21 C26 C29 C30 C32 C59 C64	D2 D3 D4 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22

Resolución de problemas e/ou exercicios	Respostar a cuestións relacionadas cos resultados de aprendizaxe e cos contidos recollidos nos bloques correspondentes	30	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B9 B10 B11 B12	C8 C10 C12 C20 C21 C26 C27 C29 C30 C32 C59 C64 C66	D1 D2 D3 D4 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación Continua, recollerá as probas sinaladas anteriormente.

A avaliación global, consistirá nunha proba escrita da materia. Para elo deberá realizar unha proba correspondente aos traballos de aula e outra á proba escrita de resposta curta dos contidos traballados. Cada proba será avaliada cun 50%.

-De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

-As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade na ligazón correspondente
<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bolívar, A., **Los centros educativos como organizaciones que aprenden**, 2000,
Cantón Mayo, I., **Las organizaciones escolares: hacia nuevos modelos**, 2000,
Cantón Mayo I., Pino Juste M., **Organización de centros educativos en la sociedad del conocimiento**, 2014,
Cid Sabucedo, A., **Los proyectos de dirección**, 2000,
Gil, L., Guzman, M., Moreno E., **Caminando hacia la escuela que queremos**, 2013,
Gimeno Sacristán, J., **El sistema educativo. Una mirada crítica**, 2004,

Bibliografía Complementaria

Carda, R.M., Larrosa, F., **La organización del centro educativo: Manual para maestros**, 2007,
Cid Sabucedo, A., **El clima escolar**, 2002,
Cid Sabucedo, A., **Practicum I: Prácticas de Observación e de Investigación**, 1996,
García Rodríguez, Mª L., **Organización de la educación infantil**, 1996,
Goldschmied, E., **Educación en la escuela infantil**, 2002,
González González, Mª T. (Coord.), **Organización y gestión de centros escolares**, 2003,
Lorenzo Delgado, M., **Organización de centros educativos. Modelos emergentes**, 2011,
Lorenzo Delgado, M., **Organización Escolar. La construcción de la escuela como organización**, 1995,
Madrid, D., Mayorga, Mª J., **Organización del centro de Educación Infantil**, 2010,
Malaguzzi, Loris, **La educación infantil en Reggio Emilia**, 2001,
Zabalza Beraza, M. A., **La calidad de la educación infantil**, 2005,
Documentos normativos, **Leis e os seus desenvolvementos**,

Recomendacións

Outros comentarios

Para o aproveitamento exitoso da materia RECOMÉNDASE:

A) Asistencia continua a sesións de teoría e práctica. A asistencia a clase considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación do grao de desenvolvemento das capacidades e competencias.

B) As tarefas e actividades prácticas poderán abranguer varias sesións de traballo e será necesario rematar algunha fora do horario de clase.

Tendo en conta que os contidos da materia son obxecto constante de opinións, comentarios, debates e decisións, dende os ámbitos político, administrativo, económico e social; sería convinte para poder estar ao día á lectura de páxinas web dos diferentes centros educativos da Xunta de Galicia, do Ministerio e doutras Comunidades Autónomas, así como revistas específicas de educación, organización, xestión, avaliación e calidade de institucións educativas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Teoría e institucións contemporáneas da educación**

Materia	Educación: Teoría e institucións contemporáneas da educación			
Código	P02G110V01204			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Soto Carballo, Jorge Genaro			
Profesorado	Soto Carballo, Jorge Genaro			
Correo-e	hesoto@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Teoría e Institucións Contemporáneas da Educación persigue que os alumnos e alumnas adquiran unha visión de conxunto dos principais fenómenos e problemas educativos referidos ao seu quefacer profesional, de xeito que poidan chegar a contemplalos procesos educativos como accións e feitos humanos que actúan coherentemente nun sistema social; permitindo ao alumnado analizar, relacionar e sintetizarlos distintos elementos que constitúen estes procesos. Desde esta perspectiva abórdase o estudio das bases fundamentais que fan posible a existencia dos fenómenos educativos: como actúan eses elementos dentro dunha cultura concreta, de que forma se relacionan dentro do sistema educativo, como evolucionan no transcurso do tempo, que mecanismos se poñen en funcionamento ao operar dun determinado xeito, en que sentido se pode afirmar que producen educación, etc. Os elementos que configuran o estudio teórico e institucional da educación, non poden ser tratados como se estiveran illados, independentemente das estruturas -humanas, físicas ou sociais de que forman parte, senón dun xeito integrado. O que se persigue nesta materia, é que o/a estudante saiba interpretar ao final de curso a realidade educativa nas súas dimensións fundamentais; que desenvolva a razón e o sentido crítico ao estudar a actividade escolar e outros procesos educativos; que saiba intervir pedagoxicamente sobre esa realidade e ter claro cal é o seu papel como mestre/a.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C6	Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C14	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.
C19	Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.
C20	Valorar a importancia da estabilidade e a regularidade na contorna escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso armónico e integral dos estudantes.
C27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
C28	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo

C41	Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da información e a comunicación.
C61	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e, en particular, de ensino e aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D17	Creatividade
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
2.- Analizar a evolución histórica das institucións educativas formais e non formais tendo en conta os condicionamentos sociais, políticos e normativos.	B1 B5 B9 B11 B12	C1 C13 C14 C27 C28 C41	D1 D2 D3 D6 D7 D9 D11 D13 D14 D15 D21
3. Desenvolver un coñecemento reflexivo e crítico da educación que permita comprender a complexidade do proceso educativo.	B1 B5 B11 B12	C1 C6 C13 C14 C27	D1 D3 D6 D8 D9 D13 D14 D17 D21
4.- Valorar a acción educativa do mestre/a de educación infantil como un proceso de intervención profesional, o que supón explicar, xustificar e xerar pedagóxicamente a súa intervención	B1 B5 B7 B9 B12	C1 C13 C14 C19 C20 C28 C29 C61	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D13 D14 D15 D21

Contidos

Tema	
Concepto, finalidades e sistemas en educación. Bloque 1	1.1. A educación como fenómeno social 1.2. O/a educador/a: o/a mestre/a como educador/a profesional:. Delimitación do ámbito propio de actuación. Preparación específica. Compromiso de actualización. Uns certos dereitos sociais. Autonomía na acción. Compromiso deontolóxico. As funcións docentes. A personalidade do profesorado. Patoloxía da profesión docente
O coñecemento científico da educación. Bloque 2	2.1. Os principios de educación 2.2. O educando. O individuo como suxeto da acción. Motivación e necesidades educativas. O desenvolvemento cognitivo. O desenvolvemento social. O desenvolvemento moral. Os estilos de aprendizaxe. O autoconcepto como dimensión personal 2.3. A educación en valores

3.1. Evolución histórica e novas perspectivas do Sistema Escolar. A escola de onte. Orixes e evolución histórica da Educación Escolar. A escola do noso tempo. O sistema educativo español actual. A escola do futuro. Novos plantexamentos educativos formais

3.2. Os escenarios da educación: Espazos formais, non formais e informais.

3.3. A educación non formal. Orixe e evolución da Educación Non Formal. Áreas de actuación e axentes da Educación Non Formal. Os métodos e medios da Educación Non Formal.

3.4. A familia de hoxe en día. Familia e sociedade. A educación familiar. A comunidade educativa.

Teorías educativas contemporáneas e historia da educación infantil. Bloque 4

4.1. Rousseau e a orixe do naturalismo. O ideal rousseauniano

4.2. A Escola Nova e a Escola Moderna. Teorías e métodos

4.3. As Teorías Marxistas

4.4. As Teorías antiautoritarias

4.5. A Educación Personalista. Teorías e modelos

4.6. O Modelo Crítico

4.7. O enfoque comunicativo

4.8. O modelo da reprodución social

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	14	35	49
Resolución de problemas de forma autónoma	8.5	17.5	26
Lección maxistral	30	45	75

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Serán realizados de xeito individual ou en pequenos grupos. Consistirán na aplicación práctica de diferentes aspectos que constitúen os contidos da materia. Serán realizados na aula principalmente mediante o uso das TICs, debates, visitas, reunións con profesionais,... e recibirán unha supervisión (tutela) continua por parte do profesorado.
Resolución de problemas de forma autónoma	O profesorado ofertará ao alumnado unha escolma de textos. Consistirá nun análise crítico-reflexivo relacionado coas temáticas traballadas dentro dos contidos. Así mesmo, dentro da resolución de problemas e/ou exercicios abordarase o emprego das TIC e especificamente a visualización de vídeos susceptibles de enriquecer a materia e complementar á información e os contidos que se desenvolvan nas clases.
Lección maxistral	As leccións que conforman o temario desta materia serán elaborados e presentados de modo expositivo ao grupo de clase polo/a profesor/a que centrará a súa exposición, preferentemente, nos aspectos nucleares de cada unidade didáctica, procurando ofrecer de xeito condensado a información esencial que posibilite obter unha visión panorámica ou de síntese de cada tema, delimitando os conceptos, as ideas e os argumentos nel implicados e relacionándoos cos demais do programa para lograr unha integración dos módulos de contido e dos aspectos estruturais que conforman o corpus cognitivo da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	A atención personalizada ten por obxectivo facer o seguimento da evolución do alumnado e apoiar o seu traballo dentro da asignatura. O/a docente abordará aqueles aspectos que precisen de reforzo, asesoramento e guía para que cada estudante acade os obxectivos marcados para esta materia. Concretamente nas sesións maxistrais, o alumnado ten a posibilidade de presentar as súas dúbidas no desenvolvemento de cada unha das sesións. Realizarase atención personalizada a demanda nas horas de tutoría individualizada que consta na web da facultade, preferentemente previa cita. Así mesmo, os e as estudantes poderán revisar a cualificación obtida na proba final escrita, comprobando que esta se axusta aos criterios de avaliación establecidos nesta guía docente.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	Os traballos monográficos consisten en pequenas investigacións sobre aspectos relevantes da educación infantil. Serán avaliados tendo en conta a calidade das aportacións e o seu formato axustado aos estándares científicos. Os/as docentes proporán traballos sobre contidos específicos que aporten actualidade, reflexión crítica ás temáticas traballadas nas clases. Cada traballo terá os seus criterios específicos de avaliación que serán explicados en clase e subidos a Moovi	30	B5 B11	C1 C13 C14 C19 C27 C28	D1 D2 D5 D8 D9 D13 D14 D15 D17
Resolución de problemas de forma autónoma	Os/as docentes proporán traballos sobre contidos específicos que aporten actualidade, reflexión crítica ás temáticas traballadas nas clases. Trátase, mediante o traballo persoal e reflexivo, de afondar nos eidos da labor educativa que máis valor teñen no seu quefacer profesional futuro. Cada traballo terá os seus criterios específicos de avaliación que serán explicados en clase e subidos a Moovi	30	B5 B11 B12	C1 C13 C14 C19 C27	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D14 D17
Lección maxistral	As sesións maxistrais serán avaliadas mediante unha proba. Dita proba avaliará as competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. O alumnado debe responder de maneira directa e breve en función dos coñecementos que ten sobre a materia. Na aula da facultade establecida no documento oficial a este respecto, celebrarase un exame presencial.	40	B1 B9 B11 B12	C1 C6 C13 C14 C20 C27 C28	D1 D2 D3 D6 D7 D13 D15 D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación da disciplina resultará da suma de cualificacións da avaliación continua. Deberán ser entregadas todas as partes para poder obter unha cualificación positiva. O alumno que non realice todas as actividades de avaliación continua obterá unha cualificación final de SUSPENSO. A avaliación global de xullo avaliarase mediante unha proba escrita. Tanto a cualificación dos traballos derivados da resolución de problemas, é dicir, contidos específicos (Dossier) como a cualificación dos traballos de aula (traballo monográfico) feitos no seu momento durante o curso seguirán vixentes para a avaliación global de xullo. As datas de exames pódense consultar na web da Facultade

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

SANCHIDRIÁN, C, **Historia y Perspectiva actual de la Educación Infantil**, Edit. Graó., 2010

Emilia Domínguez Rodríguez, **Teorías e institucións contemporáneas de la educación**, Ariel educación, 2008

NEGRÍN FAJARDO, O, **Teorías e institucións contemporáneas de educación**, Centro de Estudios Ramón, 2005

SARRAMONA, J., **Teoría de la educación. Reflexión y normativa pedagógica.**, Ariel Educación, 2000

Delors, J., **La educación encierra un tesoro**, Santillana-UNESCO, 1996

Bibliografía Complementaria

FAURE, E., **Aprender a ser**, Alianza Universidad, 1981

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil**

Materia	Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil			
Código	P02G110V01205			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Domínguez Domínguez, Rubén			
Profesorado	Domínguez Domínguez, Rubén			
Correo-e	rubdominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporciónalle ao futuro docente un coñecemento detallado sobre o proceso de aprendizaxe dos seus alumnos/as e a forma de melloralo mediante procedementos de instrución axeitados.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico
C6	Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.
C7	Identificar dificultades de aprendizaxe, disfuncións cognitivas e as relacionadas coa atención.
C8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se susciten
C9	Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades.
C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
C19	Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.

C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.
C22	Atender as necesidades dos estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.	A2	B2 B3 B6	C1 C4 C7 C9 C10 C19 C22	D6 D12
Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 0-6 no contexto familiar, social e escolar.	A1 A2	B2 B6 B7 B10	C1 C4 C6 C19	D1 D6 D12
Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula de infantil.	A2	B4	C5 C6 C9 C19	D7 D12 D16
Promover o traballo cooperativo e o traballo autónomo que permita deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe con outros docentes e profesionais.	A4 A5	B5	C6 C8 C21 C29	D9 D15 D16
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación en psicoloxía da educación.				D2 D8 D15 D16
Crear e manter lazos de comunicación coa familia para incidir eficazmente no proceso educativo.	A4	B10	C10	D3 D11 D16
Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias.	A2	B3	C21	D1 D15 D16
Deseñar e materializar espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade.	A2	B3	C6 C8 C19 C22	D2 D12 D16
Promover no grupo a aceptación de normas e o respecto aos demais.	A2	B4 B5	C5 C6 C9	D7 D11
Coñecer, deseñar e aplicar técnicas para identificar disfuncións na aprendizaxe.	A3 A4	B3 B6	C1 C4 C7 C9 C10 C22	D1 D6 D16

Coñecer e deseñar situacións de aprendizaxe susceptibles de optimizar: o desenvolvemento de aspectos perceptivo-motrices; a linguaxe oral receptiva e expresiva; unha autoestima positiva e equilibrio emocional.

A2 B2 C1 D1
A3 B3 C4 D2
B4 C6 D7
B6 C7 D12
B7 C19 D16
C22
C29

Contidos

Tema

1.Paradigmas e concepcións teóricas sobre a aprendizaxe e a aprendizaxe escolar.	Contribucións do condutismo á explicación dos procesos de aprendizaxe. Aprendizaxe por observación: a teoría social cognitiva. Achegas do procesamento da información. A teoría sociocultural de Vygotsky. A teoría de Bruner e a construción do coñecemento. A teoría da aprendizaxe significativa de Ausubel. A concepción construtivista da aprendizaxe escolar.
2. Contextos e factores condicionantes da aprendizaxe na idade infantil.	Ámbitos educativos nas sociedades desenvolvidas. O contexto familiar. Funcións psicolóxicas e educadoras da familia. A interacción familia-escola. Programas de formación de pais. O contexto escolar. Características das prácticas educativas escolares. Factores persoais, contextuais e relacionais que favorecen a aprendizaxe na escola. O profesor/a: elemento clave da aprendizaxe dos alumnos/as. O alumno/a: axente, protagonista e responsable da aprendizaxe. Os contidos. Outros ámbitos educativos. Os mass media como instrumentos educativos.
3.Procesos de aprendizaxe na idade infantil.	Natureza, estrutura e formulacións teóricas sobre a intelixencia. Procesos e estratexias cognitivas e metacognitivas. Implicacións na aprendizaxe escolar. Avaliación e mellora das habilidades cognitivas.
4.Procesos afectivos e motivación académica na idade infantil.	Autoconceito: formación e relación co rendemento académico. Emocións e aprendizaxe escolar. A motivación do estudante e a aprendizaxe escolar. Estratexias motivacionais.
5.Interacción alumno-alumno e profesor-alumno na educación infantil.	Estilos de ensino e efectividade docente. Relacións profesor-alumno: representacións, expectativas e interacción. A mediación instrucional. Interacción entre alumnos e aprendizaxe escolar.
6.TICs e aprendizaxe na etapa infantil.	O uso das TICs e a aprendizaxe escolar. O uso das TICs e a instrución.
7. Métodos e procedementos de investigación en Psicoloxía da Educación.	Importancia da investigación nesta disciplina. Métodos de investigación Técnicas de investigación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	17	0	17
Presentación	8.5	21.5	30
Debate	25	50	75
Exame de preguntas obxectivas	2	26	28

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentación	Exposición, por grupos, diante do grupo mediano, e despois por escrito ao profesor, dos resultados da valoración de tres alumnos/as de educación infantil (3, 4 e 5 anos), utilizando probas adaptadas a este alumnado co obxecto de detectar posibles causas das dificultades de aprendizaxe que poida manifestar un alumno/a e actuar en consecuencia.
Debate	Defensa de un tema en grupos de 4 ou 5 alumnos diante de outro grupo, coa avaliación dos demais compañeiros.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor, interaccionando cos alumnos constantemente.
Presentación	Presentación de diferentes tópicos da materia.
Debate	Debates en equipos de 4/5 persoas, con incidencia no traballo individual e colectivo.
Probas	Descrición

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Asistencia nas clases expositivas e participación activa nas mesmas.	10	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D15 D16
Presentación	Traballos a presentar sobre temas prácticos	30	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9
Debate	Competición de debate entre grupos, coa cualificación por equipo e por resultado na competición	30	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D15 D16
Exame de preguntas obxectivas	Proba tipo test con tres alternativas de resposta	30	D1 D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación continua

Para aprobar a materia na convocatoria de xuño , o alumnado terá que superar a parte teórica e a parte práctica atendendo á avaliación tal como se indica para a convocatoria de maio.

Para superar a materia será necesario que as e os estudantes obteñan en cada proba ou actividade obxecto de avaliación como mínimo o 50% de a cualificación de cada apartado.

Avaliación global

As persoas non asistentes a clase deberán realizar a parte práctica de forma individual e os resumos e mapas conceptuais de capítulos correspondentes a a materia do libro da bibliografía de BERGER ou PAPALIA a entregar antes de o exame escrito. A puntuación é a mesma que as persoas asistentes. Así como presentarse ao exame.

Para superar a segunda convocatoria terase que obter polo menos o 50 % da nota dos criterios da primeira convocatoria, onde tamén se avaliarán as competencias non adquiridas.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade no apartado de Docencia (exames).

<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alonso, J., **Motivar para el aprendizaje**, 1, Edebé, 1997

Beltrán, J., **Procesos, estrategias y técnicas de aprendizaje**, 1, Síntesis, 1993

Beltrán, J., Moraleda, M., Alcañiz, E., G. Calleja, F. y Santiuste, V., **Psicología Educación**, 1, Eudema, 1995

Coll, C., Marchesi, J. y Palacios, J., **Psicología Educación**, 4, Alianza, 2006

Coll, C., **Aprendizaje escolar y construcción del conocimiento.**, 1, Paidós, 1990

Santrock, J., **Psicología de la Educación**, 6, McGraw-Hill, 2021

Bibliografía Complementaria

Dosil, J., **Psicología de la actividad física y del deporte**, 2, McGraw-Hill, 2008

Recomendacións